

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

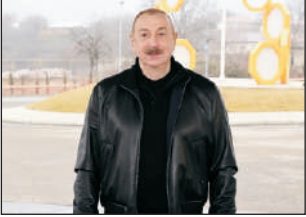
**İpoteka müraciətləri
başladı - evlər
bahalasaq?**

yazısı səh.4-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 20 fevral 2025-ci il Cümə axşamı № 32 (8642) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**"Köçkünlər bilirdilər ki, Xocalı
azad olunmayana qədər..."**

İlham Əliyev
Qarabağda
sakinlərlə görüşdü

yazısı səh.3-də

**Rusiyaya qarşı sanksiyalar
yumşalsa - Azərbaycanın
iştirakçı olduğu iki layihə...**

yazısı səh.10-də

**Avropa Bakı və İrəvan
arasında anlaşılmazlıq
mühiti yaradır - şərh**

yazısı səh.7-də

**Hikmət Hacıyevin İsrail
səfəri - Netanyahu ilə
müzakirə edilən əsas məsələ**

yazısı səh.2-də

**Erməniləri Qarabağa
qaytarmağın "son variantı"**

yazısı səh.9-də

**Hamı mülk sahibi deyil, ancaq
hamının mənzili var... - Avropa
örneyi Azərbaycanda?**

yazısı səh.12-də

**Tramp Ukraynadan sonra
diqqətini hara yönəldəcək?**

yazısı səh.9-də

**"İntim video" ilə
şantaj görə 20 sutka
həbs? - iki baxış**

yazısı səh.13-də

**Qar-şaxta gəlir, uşaqlar
sevinir, viruslar isə...**

yazısı səh.14-də

**Tərk edilən kəndlər -
"Oba köçüb, yurdu
qalıb" mənzərəsi**

yazısı səh.4-də

İRƏVANIN REVANŞ AVANTÜRASI - MAYDAN SONRA...

Qarabağdan qaçan Şahramanyanın yeni
"qərarı"nda iki hiylə - Bakıdan sərt xəbərdarlıq

yazısı səh.8-də

Piyada zolaqları "ölüm zolağı" kimi - çıxış yolu nə?

Paytaxtda qanuni keçid yerləri niyə təhlükə
mənbəyinə çevrilib; nəqliyyat eksperti: "Bizi
ən çox narahat edən odur ki..."

yazısı səh.15-də

Tənzilə Rüstəmханлы:
**"İranda başqa
millətlər dil
məhdudiyyəti ilə
üzləşmir"**

yazısı səh.12-də

Səbinə Salmanova:
**"Azərbaycan-NATO
münasibətləri
qarşılıqlı etimada
əsaslanır"**

yazısı səh.6-də

Deputatdan
gənclərə
çağırış: **"Ayıq
olmalıyıq,
çünki..."**

yazısı səh.11-də

Prezident Xankəndidə açılış etdi, Zəfər parkının təməli qoyuldu

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev fevralın 19-da Xankəndi şəhərində Zəfər parkının təməlqoyma mərasimində iştirak edib. Musavat.com bildirir ki, Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Prezidentin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov dövlətimizin başçısına parkda görülməli işlər barədə ətraflı məlumat verib. Xankəndi şəhərində Zəfər parkının salınması məqsədilə 12,9 hektar ərazidə söküntü işlərinin aparılması nəzərdə tutulub. Ərazi şərti olaraq iki hissəyə bölünüb və 8,3 hektar sahəsi olan birinci hissədə söküntü işləri artıq yekunlaşıb. Ümumilikdə ərazidən 279 min 416 kubmetr həcmində söküntü tullantılarının daşınması təmin olunub. İkinci hissə isə 4,6 hektar ərazini əhatə edir. Burada da söküntü işləri aparılacaq. Ərazidəki mövcud ağacların qorunması məqsədilə aidiyyəti təşkilatlarla birgə baxış keçirilib və müxtəlif növ 262 ağac müəyyən edilib. Bundan başqa, parkın ərazisində 21 növ üzrə 300-dən çox ağacın əkilməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 19-da Azərbaycan-Özbəkistan birgə müəssisəsi olan Xankəndi tikış fabrikinin fəaliyyəti ilə də tanış olub. Prezident həmçinin Xankəndi şəhərində əsaslı təmir və bərpa-dan sonra "Balud" hotelinin açılışında iştirak edib.

Netanyahu Hikmət Hacıyevlə nələri müzakirə edib?

İsrail Baş naziri Benyamin Netanyahu Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi və Prezident Administrasiyasının Xarici Siyasət Əlaqələri şöbəsinin rəhbəri Hikmət Hacıyevi qəbul edib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycanın İsraildəki səfirliyi məlumat yayıb. Görüşdə Azərbaycan və İsrail arasında ikitərəfli əməkdaşlıq məsələləri, o cümlədən regional hadisələr müzakirə edilib.

Bu axşamdan Bakıda qar yağacaq

Fevralın 20-də gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin aralıq yağintılı olacağı, səhərdən bəzi yerlərdə sulu qara, axşam isə qara keçəcəyi gözlənilir. Musavat.com-un xəbərinə görə, yarımadaın ayrı-ayrı yerlərində intensivləşəcəyi ehtimalı var. Şimal-qərb küləyinin aralıq güclənəcəyi gözlənilir. Havanın temperaturu gecə 1-3° isti, gündüz 4°-dək isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 766 mm civə sütunu olacaq. Nisbi rütubət 70-80 % olacaq. Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağintılı olacağı, sulu qar, qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə aralıq duman. Qərb küləyi gündüz ayrı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək.

Füzulidə 2 yaşlı uşaq ağır qəzada öldü

Füzulidə traktor minik avtomobili ilə toqquşub. Hadisə Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolunun Füzuli rayonu, Alıxanlı kəndi ərazisindən keçən hissəsində qeydə alınıb. 1997-ci il təvəllüdlü Məmmədov Xəyyam İlham oğlunun idarə etdiyi "Mercedes Benz" markalı avtomobili ilə 1997-ci il təvəllüdlü Məhərrəmov Əmrəh İbrahim oğlunun "Belarus 892" markalı traktoru toqquşub. Nəticədə Xəyyam Məmmədovun avtomobilində olan oğlu 2023-cü il təvəllüdlü Rəşad Məmmədov aldığı xəbərlərdən Füzuli rayon mərkəzi xəstəxanasında ölüb. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb və istintaq aparılır.

Zelenski: "Tramp düz demir"

"ABŞ-ın Ukraynaya yardımı təxminən 67 milyard dollarlıq silah, 31,5 milyard dollar da büdcə dəstəyi təşkil edib, bu da prezident Donald Trampın Ukrayna üçün 500 milyard dolların xərclənməsi ilə bağlı bəyanatına uyğun gəlir", Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski belə deyib. "Təəssüf ki, bizdə tamamilə fərqli rəqəmlər var. Bizim üçün hər şey aydındır. Mühəribə 320 milyard başa gəlir. 120 milyard bizim, Ukrayna xalqının üzərinə düşür, 200 milyard da ABŞ və Al-nin. Söhbət silahlardan gedir - 320 milyardlıq silah paketindən", - Zelenski bildirir.

Vurulan təyyarəmizlə bağlı yeni açıqlama

Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında qəzaya uğramış Azərbaycan Hava Yollarına (AZAL) məxsus sərnəşin təyyarəsinin pilotlarının danışqlarının stenogramları araşdırmada maraqlı olan bütün tərəflərdə var. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu Qazaxıstanın nəqliyyat nazirinin müavini Talqat Lastayev deyib.

"Stenogramlara gəlincə, onlar bütün maraqlı tərəflərin əlindədir. Burada heç bir qeyri-obyektivlik ola

bilməz. Bunlar deşifrələmənin aparıldığı Braziliyadan olan mütəxəssislər, bizim, Azərbaycandan, Rusi-

yadan, ICAO-dan (Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı) olan mütəxəssislərdir. Bütün tərəflərdə bu stenogramlar var", - T.Lastayev hadisənin araşdırılması üzrə ilkin hesabatda pilotların kabinədəki danışqlarının daxil edilməməsinin səbəbi ilə bağlı suala cavabında bildirib.

Güclü küləklə bağlı xəbərdarlıq

Küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verilib. Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, fevralın 20-21-də Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda bəzi bölgələrdə gözlənilən küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verilib. Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda Neftçala və Qobustanda şimal-qərb küləyi əsəcək, narıncı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti 20.8-28.4 m/san təşkil edəcək. Naxçıvan MR, Salıyan, Hacıqabul, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı, Quba, Qusar, Ağstafa, Qazax, Tovuz, Şəmkir, Gəncə, Gədəbəy, Daşkəsən, Göygöl, Naftalan, Goranboy, Samux, Mingəçevir, Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Kəlbəcər, Laçın, Zəngilan, Lənkəran, Astara, Masallı, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad, Biləsuvar da isə qərb küləyi əsəcək, sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

iti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verilib. Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda Neftçala və Qobustanda şimal-qərb küləyi əsəcək, narıncı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti 20.8-28.4 m/san təşkil edəcək. Naxçıvan MR, Salıyan, Hacıqabul, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı, Quba, Qusar, Ağstafa, Qazax, Tovuz, Şəmkir, Gəncə, Gədəbəy, Daşkəsən, Göygöl, Naftalan, Goranboy, Samux, Mingəçevir, Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Kəlbəcər, Laçın, Zəngilan, Lənkəran, Astara, Masallı, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad, Biləsuvar da isə qərb küləyi əsəcək, sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

Narkotiklə bağlı 685 cinayət aşkarlandı

2025-ci ilin yanvar ayı ərzində hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində 685 cinayət faktı aşkarlanıb. Bu barədə Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupun məlumatında deyilir. Onlardan 179-u narkotik vasitələrin qanunsuz satışı, 505-i narkotik vasitələrin qanunsuz əldə edilib saxlanması, 1-i bu kateqoriyadan olan digər cinayətlərlə bağlı olub. Aşkarlanmış faktlar üzrə qanunsuz dövriyyədən ümumilikdə müsadirə olunmuş 750 kq 328,026 qram narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin 681 kq 035,96 qramını mariyuana, 28 kq 335,05 qramını heroin, 13 kq 146,382 qramını tiriyək, 9 kq 230,5 qramını başış, 3kq 621,6 qramını digər narkotik vasitələr və 14 kq 958,534 qramını psixotrop maddələr təşkil edib. Həmçinin, göstərilən dövr ərzində 1475 ədəd metadon qanunsuz dövriyyədən götürülüb.

Zakir Həsənov onlara tapşırıq verdi

Müdafiə Nazirliyinin (MN) rəhbərliyi Quru Qoşunlarının komanda-qərargah təlimini izləyib. Bu barədə MN-dən bildirilib. Məlumatla görə, MN-in rəhbər heyəti 2025-ci ilin hazırlıq planına əsasən, Quru Qoşunlarında keçirilən komanda-qərargah təlimini izləyib. Xəritə üzərində tapşırıqlar dəqiqləşdirildikdən sonra komandir heyətinin qərarlarına dair müvafiq məruzələri dinlənilib. Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənova məruzə olunub ki, plana uyğun olaraq, "Həyəcan" signalı ilə qaldırılan bölmələr təlim rayonlarına çıxarılıb. Döyüşə hazırlıq vəziyyətinə gətirilmə üzrə ərazidə məskənlənmə və mühafizənin təşkilinə dair fəaliyyətləri yerinə yetirən bölmələr, həmçinin müasir üsul və vasitələrin tətbiqi ilə döyüşə şaparma və özünümüdafiə üzrə məşğələləri icra ediblər. Müdafiə naziri bölmələrin müxtəlif döyüşə hazırlıq vəziyyətlərinə gətirilməsi zamanı komandirlərin qərar qəbul etmə və idarəetmə bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi, qərargahlar və bölmələr arasında qarşılıqlı əlaqənin təmin olunması məqsədilə keçirilən təlimin gedişatını müsbət qiymətləndirib.

764 ölü, 1118 yaralı - yollarımızda "mühəribə"

Ötən il Azərbaycan yollarında 1427 yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin məlumat verilib. Bildirilib ki, bu qəzaların 189-u magistral yollarda, 1238-i yaşayış məntəqələrində qeydə alınıb. Yol qəzalarının 574-ü gündüz vaxtı, 305-i toran vaxtı, 548-i isə gecə vaxtlarında baş verib. Qəzalarda ümumilikdə 764 nəfər ölüb, 1118 nəfər isə xəsarət alıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 19-da Xocalı rayonunun Ballica kəndində fərdi evlərin və infrastrukturun bərpa-sahəsində görülən işlərlə tanış olub, sonra kəndə köçən bir qrup sakinlə görüşüb.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı görüşdə çıxış edib. Dövlət başçısı bildirib ki, keçmiş köçkünlər iki aydır ki, Ballica kəndinə yerləşiblər.

“Mən bu gün burada bir neçə keçmiş köçkünle görüşmüşəm, ev şəraitinə baxmışam. Şadam ki, uzun fasilədən sonra Ballica kəndinə də artıq həyat qayıdıb. Keçmiş köçkünlər indi demək olar ki, hər ay hissə-hissə, qrup-qrup öz dedə-baba torpaqlarına qayıdırlar. Böyük Qayıdış Proqramı icra edilir. Demək olar ki, vaxtilə işğal altında olan bütün torpaqlar bərpa edilir. Dünən Ağdam rayonunda gedən quruculuq-bərpa işləri ilə tanış olmuşam. Bu gün buradayam. Eyni zamanda Xankəndidə də olmuşam, orada da gözəl işlər görülür, yeni iş yerləri, yeni müəssisələr yaradılır. Mənim səərəncamımla Qarabağ Universiteti yaradılmışdır. Orada mindən çox tələbə oxuyur. Orta məktəblər, tibb məntəqələri inşa olunur. Yeni həyat üçün nə lazımdırsa, hər şeyi edirik,

“Bütün köçkünlər bilirdilər ki, Xocalı azad olunmayana qədər biz işimizi bitmiş hesab etməyəcəyik” - İlham Əliyev Ballica sakinləri ilə görüşdü

həm şəhərləri, həm də kəndləri bərpa edirik”.

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Ballica kəndinin bərpası artıq son mərhələdədir: “Mənə verilən məlumata görə, 137 ev artıq bərpa

edilib və 60-a yaxın ev hələ bərpa olunacaq. Ballicada artıq 460 keçmiş köçkün yerləşib. Evləri bərpa etmişik, kənd təsərrüfatı ilə məşğul olmaq üçün imkanlar yaxşıdır, torpaq münbitdir, hava da tə-

mizdir. Bütün Qarabağ bölgəsi, Şərqi Zəngəzur bölgəsi dirçəlir və hər gün biz bunu əyani şəkildə görürük.

Əlbəttə ki, Vətən həsrəti ilə yaşamış insanlar üçün ən yaxşı şəraiti yaratmaq dövlətimizin borcudur. Mənim də Prezident kimi əsas borcum bu gün bundan ibarətdir. İş-gala son qoyduq, 2023-cü ildə antiterror əməliyyatı nəticəsində bu bölgəni də işğaldan azad etdik. Ballica və yüzlərlə digər yaşayış məntəqəsi artıq işğalçılardan tam azad olunmuşdur və indi həyatı bərpa edirik. Yeni hər şe-

bərpa-quruculuq işləri aparılır, özü də qısa müddət ərzində”.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra böyük quruculuq işləri görüldü: “Böyük işlər görüldü, hər yerdə, təkcə Xocalı rayonunda yox. Halbuki Xocalı şəhərini bərpa etmək bizim ən başlıca borcumuz idi. Çünki müharibədən və işğaldan, Birinci Qarabağ müharibəsinin çətin vəziyyətindən əziyyət çəkən ən çox ehtəvacı olmuşdur, onlara qarşı soyqırım törədilmişdi. Ona görə Xocalını azad etmək hər za-

Bu gün bölgəni, bu yerləri görməyən balaca uşaqlar, yaxud da ki, gənc insanlar həvəslə qayıdırlar, işləyirlər, qururlar, yaradırlar. Öz torpaqlarına qayıdan keçmiş köçkünlərlə çoxsaylı görüşlər əsnasında həmişə gənclərdən soruşuram ki, siz danıxmırsınız burada? Deyirlər, yox, danıxmırıq. Çünki doğma Vətən, doğma torpaq bizi çəkir və bu, bir daha xalqımızın nə qədər yüksək mədəniyyətli, keyfiyyətli malik olduğunu göstərir.

Mən sizi təbrik edirəm. Yenə də deyirəm, artıq iki ay-

man gündəlikdə duran məsələ idi. İkinci Qarabağ müharibəsi 2020-ci il noyabrın 10-da dayandıqdan sonra yenə də bütün köçkünlər bilirdilər ki, Xocalı azad olunmayana qədər biz işimizi bitmiş hesab etməyəcəyik. Nəinki Xocalı, Xankəndi də, Ağdərə, Xocavənd və Əsgəran rayonları da işğalçılardan tam azad edildi. Yüzlərlə kənd artıq öz sahiblərini gözləyir.

Ballica kəndi bərpa etdiyimiz və keçmiş köçkünlərin qayıtdığı 10-cu yaşayış məntəqəsidir. Yeni bu, Böyük Qayıdış Proqramının birinci mərhələsinə aiddir. Artıq burada, yenə də deyirəm, 500-ə yaxın insan yaşayır. Həm o vaxt bu bölgədə yaşayan vətəndaşlar, eyni zamanda, onların uşaqları, nəvələri, nəticələri qayıdıblar. Bu, bir daha onu göstərir ki, xalqımız öz torpağına nə qədər bağlıdır.

dir ki, siz burada mərhələli yollarla məskunlaşırırsınız, dekabrın 13-dən başlayaraq bu günə qədər. Hələ ki proses davam edir. Hələ bərpa ediləsi evlər var, onları da bərpa edəcəyik. Burada insanlar rahat, təhlükəsiz və xoşbəxt yaşamaq istəyirlər. Bunun üçün Azərbaycan dövləti bundan sonra da hər şeyi edəcəkdir. Bir daha sizi təbrik edirəm”.

İlham Əliyev bildirib ki, Qarabağın torpağı bütövlükdə hər yerdə yaxşıdır. Ballicanın münbit şəraiti yaxşı məhsul götürməyə imkan verir.

Daha sonra sakinlər dövlət başçısını salamlayıb və ona öz təşəkkür ediblər. Ali Baş Komandana bildirilib ki, “dəmir yumruq” yerindədir, ərazimizə göz qoyanların başı hər zaman əziləcək.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Yeni Müsavat

Ermənistan yenə “havaya” girdi - Ukrayna masasında Türkiyənin “kənarda” qalması...

Türkiyənin Ukrayna böhranı ilə bağlı ABŞ və Rusiya arasında neytral məkan, vasitəçi qismində seçilməməsi Ermənistandakı revanşist dairələri ruhlandırır. Guya bununla kapitulyant ölkə üçün hansısa yeni imkan pəncərəsi açılıb və qalır rəsmi İrəvanın ondan istifadəsi.

Məsələn, **özünü türko-loq sayan Varujan Qeqamyan** yazır: “Məncə, mühüm detallardan biri odur ki, Türki-

yə faktiki olaraq neytral ölkə statusunu itirib və o səbəbdən münafiqə vasitəçi statusundan məhrum olub. Halb-

ki 2022-2023-cü illərdə problemlərin həlli üçün əsas vasitəçi Ankara idi. İndi vəziyyət dəyişib. Türkiyə öz rolunu Səudiyyə Ərəbistanına verib”.

Qeqamyanla görə, bu, Ermənistan üçün yaxşı xəbərdir, çünki guya bu, “Türkiyəni

xarici siyasət məsələlərində geniş manevr meydanından məhrum etməklə yanaşı, Ankaranın Moskva üçün rolunun azaldığını və ikitərəfli münasibətlərdə gərginlik yaşadığını göstərir”.

Revanşist erməni türko-loq ardınca “cəhrayı arzusunu”nu dilə gətirir: “Bütün bunlar bir sıra digər faktlarla birlikdə Türkiyənin Cənubi Qafqazdakı rolunun nisbi məhdudluğu baxımından müəyyən nikbinliyə əsas yaradır. Təbii, bu o demək deyil ki, bizə qarşı təhdidlər avtomatik şəkildə aradan qalxacaq. Bununla belə, onlara qarşı direniş imkanları artır, milli qüvvələr (oxu: radikal-revanşistlər - red.) bundan yararlanmalıdır”...

Əvvəla, Türkiyənin ABŞ-Rusiya yüksək səviyyəli danışıqlar və görüşlər üçün ən əlverişli platforma kimi seçilməməsi qardaş ölkənin nə nüfuzuna, nə də siyasi-hərbi supergüc olaraq, regiondakı

mövqeyinə xələl gətirəcək gəlir deyil. Hələ bilmək olmaz, prosesin hansısa mərhələsində Ankaraya yenidən ehtiyac yaranar və o, dövryyəyə girə bilər. Lap ehtəvacı Ukraynada sülhməramlı qüvvələrin yerləşdirilməsi məsələsində.

Hər necə olmasa, sülhməramlı kontingentə ilk növbədə Ukrayna razılıq verməlidir. Kiyev-Ankara münasibətləri isə normaldır. Zelenskinin son Türkiyə səfəri də göstərdi ki, Rusiyadan, hətta ABŞ-dən fərqli olaraq, qardaş dövlət Ukraynanın 1991-ci illər sərhədində ərazi bütövlüyünü dəstəkləməyə davam edir...

Qısası, Türkiyə asanca gözdən düşən dövlət sayılmaz. Bir azdan buna Moskva da, Vaşinqton da əminlik hasil edəcək. Özəlliklə ABŞ əgər Rusiyanın “yumsa qarın altısı” sayılan Güney Qafqazda müəyyən işlər görmək, o sırada möhkəmlənmək istəyirsə, bunu məhz özünə bir neçə “köynək” yaxın Türkiyə ilə, bir də regionun açar ölkəsi Azərbaycan vasitəsilə etmək zorundadır.

Eləcə də Rusiya. Kreml Bakı və Ankaradan bəzi cari səbəbdən incik olsa da, yenə

ən əvvəl Azərbaycan və Türkiyənin milli maraqlarını ciddi almadan Cənubi Qafqazda hərəkət edə bilməz. Bayırdan 90-cı illər deyil, 2025-ci ildir. Situasiya, gəosiyasi durum, qüvvələr balansı indi bambaşqadır.

Əksinə, nəzərə alsaq ki, ABŞ-Rusiya barışıqı olsa belə, sonuncu üzərindən ağır iqtisadi-maliyyə sanksiyaları tezliklə götürülməyəcək, üstəgəl, Rusiya qazı əsasən Türkiyə üzərindən Avropaya ötürülür, onda logistika problemi də daxil, şimal qonşumuzun iki qardaş ölkəyə ehtiyacı böyük ölçüdə qalacaq...

Odur ki, ermənilər “saman çöpü” axtarmaqdasansa, Türkiyənin ayağının altını siçovul kimi qazımada, onunla anlaşmaq, sərhədlərin açılması üçün minimum gərəkləri etmək məcburiyyətində. Yolu məlum. Öncə Ermənistan Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamalıdır. Yenə də şərtlər, tələblər bəlli.

ABŞ Rusiya ilə barışsa da, barışmasa da Ermənistan üçün başqa xilas variantı yoxdur, olmayacaq...

□ **Analitik xidmət,**

Azərbaycanda adı və güzəştli ipoteka kreditləri üzrə müraciətlərin qəbuluna başlanılıb. “Yeni Musavat”ın xəbərinə görə, bu barədə İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun yaydığı məlumatda bildirilib. Qeyd edilir ki, 6-7 fevral tarixlərində adı ipoteka kreditləri üzrə 1 337, güzəştli ipoteka kreditləri üzrə isə 586 müraciət qeydə alınıb. Fevralın 7-dən həm də güzəştli ipoteka kreditləri üzrə vətəndaşların müraciətinə start verilib. Müraciətlərin qəbulu “Elektron ipoteka və kredit zəmanət” sistemi (www.e-gov.az) üzərindən SİMA Token (Elektron İmza) və ya “Asan İmza” vasitəsilə həyata keçiriləcək.

Yada salmaq ki, bir neçə ay öncə İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun nizamnaməsində dəyişiklik edilmişdi. Prezident İlham Əliyevin fərmanına əsasən, fondun nizamnamə kapitalı artırılıb və 980 milyon 700 min manatdan 1 milyard 68 milyon 400 min manata qaldırılıb.

Bəs hazırda ev bazarında vəziyyət necədir? Evlərin satışında qiymət artımı yaşanır mı? “Yeni Musavat”ın əməkdaşı real durumu öyrənmək məqsədilə bir neçə maklərlə söhbətəşib. Onlar bildiriblər ki, Bakıda ən bahalı evlər Ağ Şəhərdə satılır. Onların sözlərinə görə, həmin ərazidə bir otaqlı təmirli mənzil 280 minə satılır. Bildirilir ki, Cavanşir körpüsünün ətrafında olan mənzillər də bəla qiymətə satışa çıxarılır. Çünki bu ərazilər mərkəz sayılır. “Tarqovi” adlanan ərazidə isə mənzillərin kvadratmetri 7-8 min manatdır.

Xətai, Suraxanı və “Neftçilər” metrostansiyası-

İpoteka müraciətləri başladı - evlərin qiyməti qalxacaqmı?

“Armaturun qiyməti qalxdı, mənzil bazarında bahalaşma olacaq”

nın yaxınlığında isə mənzillər nisbətən ucuzdur. İndi evlərin satışında böhran yaşanır, ev alan yoxdur. Bir müddət öncə Rusiya-Ukrayna müharibəsinə görə evlərin satışında fəallıq hiss olunurdu. Ölkəmizə gələn ukraynalılar ev alırdılar. İndi isə onlar geri qayıdıblar deyər mənzil bazarında aktivlik yoxdur. Hazırda alıcılıq çox zəifdir. Belə olan halda qiymətlər necə qalxa bilər?

Ən ucuz evlər Xırdalanda, Masazırda və Sumqayıtda satılır. Həmin yerlərdə mənzilin kvadratmetri təxminən 900 manata satılır.

Masazırda 90 minə 3 otaqlı ev almaq mümkündür. Bu yerlərdə ucuzluq onunla bağlıdır ki, həmin ərazilərin yollarında tıxac olur. Tıxacın dərdindən heç kim Xırdalana getmək istəmir.

Ümumilikdə isə insanların ev almağa çox pulu yoxdur. Hamı qazandığını yeməyə xərcləyir, əlavə pulu yoxdur ki, bir otağını artırınsın, yaxud da yeni mənzil alsın.

Zənginlər isə xaricdə ev almağa üstünlük verirlər. Bir də ipoteka ilə ev alanlar

var ki, ömürlərinin 25 ilini kredit ödəməyə həsr edirlər.

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Azadov deyir ki, mənzillər daha çox ipoteka yolu ilə satılır deyər tələbat olan yerlərə vətəndaş müraciəti artır. Bu isə mənzil bazarında evlərin qiymətinə təsir edir: “2023-cü ilin dekabr ayında ipoteka resursları bitdiyi üçün o vaxtdan qiymətlərin azalması, düşməsi müşahidə olunurdu. Buna görə də ipoteka müraciətlərinin sayı-

nın artması birbaşa qiymətlərə təsir edir.

Əhmədli, Günəşli, Nizami, Xətai rayonlarına ipoteka müraciətləri daha çoxdur. Ona görə də şəhərin həmin hissələrində evlərin qiymətində artım hiss edilə bilər.

Rusiya-Ukrayna müharibəsinin Azərbaycanı ev alışına təsiri isə 5-6 faiz idi. Ən başlıca təsir isə inşaat materiallarının kəskin bahalaşması ilə bağlı olub. 2021-ci ildə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə inşaat işləri başlayandan sonra

armaturun qiyməti təxminən 780 manatdan 1250 manata qalxdı. Digər səbəb isə inşaat normativlərinin sərtləşməsi idi. İnşaat həcmi azaldı, ciddi vegi mexanizmləri tətbiq edildi. Ona görə də bütün daşınmaz əmlak fondu bahalaşmağa başladı.

2006-cı ildə armaturun qiyməti 600 manatdan 1000 manata qalxanda da oxşar hadisə oldu. Tikinti şirkətləri qiymətləri qaldırdılar, daşınmaz əmlakın qiyməti artdı.

Pandemiyadan sonra vətəndaşların yığım kapitalı azalmışdı. Qiymətlərin artırılması fonunda ipotekalara müraciətlərin sayı 2023-2024-cü ildə həddindən artıq çoxaldı. Çünki vətəndaşın birbaşa almaq üçün yığım kapitalı kifayət qədər deyildi. Ona görə də ipotekalara müraciətlərin sayı 2 dəfə çoxaldı. 2022-2023-2024-cü illərdə aktiv bazar olub”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Musavat”

Tərk edilən kəndlər - “Oba köşüb, yurdu qalıb” mənzərəsi

Natiq Cəfərli: “Azərbaycanda iqtisadi aktivliyin 90%-dən yuxarısı

Bakı-Abşeronun payına düşür”

Azərbaycanda ən az əhalisi olan kəndlərin sayı açıqlanıb. Musavat.com Dövlət Statistika Komitəsinə istinadla xəbər verir ki, əhalisi 5 nəfər və daha az olan 7 kənd var. Belə ki, İsmayıl rayonunun Gərzə və Pirqəqanım kəndlərində 1, Dahar və Keşxurd kəndlərinin hər birində 4, Neftçala rayonunun Kürdili kəndində 1, Qızqayıtlı kəndində 2, Ağsu rayonunu Kövlüc kəndində 4, Xızı rayonunun Güneyqışlaq kəndində isə 5 nəfər yaşayır. Əhali sayı az olan digər kəndlər isə bunlardır: Xızı rayonunun Vərgah kəndi - 6 nəfər, Təzəkənd kəndi - 12 nəfər, Qızılqanşa, Əmbizlər kəndləri - 13 nəfər; Yardımlı rayonunun Şələ kəndi - 8 nəfər; Daşkəsən rayonunun Çaykənd kəndi - 10 nəfər;

Siyəzən rayonunun Kolanı, Köhnə Quşçu kəndləri - 10 nəfər, Qərəh kəndi - 11 nəfər; Yardımlı rayonunun Musa kəndi - 11 nəfər; Ağsu rayonunun Kəndaxan kəndi - 13 nəfər; Şabran rayonunun Qaraçaylı kəndi - 13 nəfər, Hacısgəndərli kəndi - 14 nəfər, Nohurlar kəndi - 15 nəfər.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı illərdir ki, müxtəlif dövlət proqramları həyata keçirilib. Amma onların real təsiri yetərincə hiss olunmur. Regionlarda sənaye müəssisələrinin az olması iş imkanlarını məhdudlaşdırır və əhalinin

kəndlərdən şəhərlərə köçməsinə səbəb olur. Ekspertlər məsələnin kökündə bir sıra iqtisadi problemlərin olduğunu qeyd edir. Belə ki, kənd yerlərində iş imkanları məhduddur. Əsasən kənd təsərrüfatına söykənən iqtisadiyyat qeyri-sabitdir və yüksək gəlir gətirmir. Bakı və Abşeron iqtisadi inkişafın əsas mərkəzi olduğu üçün orada daha yaxşı maaşlı iş tapmaq, keyfiyyətli təhsil almaq və yaxşı tibbi xidmətlərdən yararlanmaq daha asandır. Şəhərlərlə müqayisədə kəndlərdə yollar, internet, qaz, su, elektrik və digər infrastruktur problemləri

daha çoxdur. Bu da kəndlərdə yaşamağı çətinləşdirir. Eləcə də, gənclər daha keyfiyyətli təhsil almaq üçün şəhərlərə köçür və əksəriyyəti geri qayıtmır. Kəndlərdə mədəni və sosial imkanların məhdud olması da əhalinin şəhərlərə axınını sürətləndirir. Əksər kənd təsərrüfatı məhsulları bazara çıxarılanda ciddi rə-

qəbətlə üzləşir. Kiçik fermerlər böyük şirkətlərlə rəqabət aparmaqda çətinlik çəkir və nəticədə kənd təsərrüfatından imtina edirlər.

Bəzi kəndlərdə quraqlıq, su qıtlığı və ya torpağın məhsuldarlığının azalması kimi problemlər kənd təsərrüfatının zəifləməsinə səbəb olur, nəticədə insanlar daha yaxşı şərait olan şə-

hərlərə üz tuturlar.

İqtisadçı Natiq Cəfərli mövzunu “Yeni Musavat”a şərh edərkən deyib ki, Azərbaycanda kənd əhalisinin azalmasının bir neçə səbəbi var: “Təbii ki, əsas məsələlərdən biri urbanizasiyanın Azərbaycanda hələ başa çatmaması, regionlardakı həyat səviyyəsi ilə paytaxtdakı həyat səviyyəsi

arasında ciddi fərqin olması, mədəni və iqtisadi fərqlərin Bakıya və Abşeronu toplanması, infrastrukturun daha çox Bakıda və Abşeronda daha yaxşı inkişafıdır. Bütün bunlar təbii ki, təsir göstərir və nəticə etibarilə Azərbaycan kəndlərdən şəhərlərə axın dayanmır. Bakı da bununla bağlı yaşanılmaz bir şəhərə çevrilir. Tıxaclar, əhalinin sayının həddən artıq çoxalması... Şəhərin infrastruktur bu yükü qaldıra bilmir.

Bu günə qədər regionların iqtisadi inkişafı ilə bağlı dörd proqram qəbul olunub. Təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, bunların ciddi bir effekti olmayıb. Nə əhali artıb, nə iqtisadi artımda regionların payı yüksəlib, nə ÜDM-in formalaşmasında, nə də xarici ticarətdə regionların payında ciddi bir artım müşahidə olunub. Azərbaycanda iqtisadi aktivliyin 90%-dən yuxarısı Bakı-Abşeronun payına düşür. Belə bir vəziyyət olduqca, təbii ki, kəndlərdən şəhərə axın, təəssüf ki, davam edəcək”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
Musavat.com

Fevralın 19-da Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinə Azərbaycan və Türkiyə arasında “Media Məkanında Strateji Əməkdaşlıq Memorandumu”nun 5 ili: Birgə Fəaliyyətə Baxış, Gələcək Hədəflər” mövzusunda dəyirmi masa keçirildi.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi, Türkiyə Cümhuriyyəti başbakanlığı İletişim Başkanlığı Bakı İletişim Müşavirliyi və Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişaf Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri, Milli Məclisin deputatı Zahid Oruc, Medianın İnkişaf Agentliyinin icraçı direktoru Əhməd İsmayilov, Türkiyənin Azərbaycandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Birol Akgün, Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid, REAL Təhlil və İnformasiya Mərkəzinin baş direktoru Mirşahin Ağayev, “Teleqraf” Media Qrupunun rəhbəri Aynur Camalqızı, Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyinin mətbuat müşaviri Cihangir İşbilir, Türkiyənin “Anadolu” agentliyinin Asiya və Qafqaz bölgəsi üzrə təmsilçi Tolga Özgenc, Milli Məclisin deputatları Sevil Mikayilova, Vüqar Rəhimzadə və çoxsaylı müdria nümayəndələri iştirak edirdi.

Əvvəlcə dəyirmi masa iştirakçıları Türkiyə və Azərbaycan birliyini, qardaşlığını özündə ehtiva edən videorolikə baxdılar. STM-in İdarə Heyətinin sədri Zahid Oruc Prezident köməkçisi Hikmət Hacıyevin tədbir iştirakçılarına salamlarını və təbriklərini çatdırdı. O, Türkiyə-Azərbaycan Media Platformasında önəmli roluna görə H.Hacıyevə təşəkkürünü çatdırdı. Daha sonra Türkiyə Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya İdarəsinin rəhbəri Fəhrettin Altunun tədbir iştirakçılarına göndərdiyi müraciət və təbrik dinlənildi. Müraciəti dəyirmi masanın təşkilatçılarından biri, Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyinin mətbuat müşaviri Cihangir İşbilir təqdim etdi.

“Prezidentimiz cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin nəzarəti ilə imzaladığımız “Türkiyə ilə Azərbaycan arasında Media sahəsində Strateji Əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu” və Birgə Media Platformasını yaratdıq. Bu, rabitə və media sahəsində əməkdaşlığımız üçün hərtərəfli yol xəritəsidir”, - F.Altunun müraciətində bildirilir. Qardaş ölkəmiz Azərbaycanla media və kommunikasiya sahəsində əməkdaşlığımızı gücləndirən bu anlaşma memorandumu ilə 4 məhsuldar ili başa vurduq deyən Fəhrettin Altun bildirdi ki, bu müddət ərzində həm Türk Dövlətləri Təşkilatının, həm İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının hüddudlarında, həm də ikitərəfli əlaqələr çərçivəsində dəfələrlə görüşüb və əməkdaşlıq daha da gücləndirməyə çalışılıb: “2021-ci ildə Birgə Media Platformamızın ilk iclasını keçirməklə qərara gəldik ki, “ictimai diplomatiya”, “beynəlxalq me-

Bakıda Azərbaycan və Türkiyənin media təmsilçilərinin iştirakı ilə möhtəşəm tədbir keçirildi

Zahid Oruc: “Mətbuatın Şuşa Zirvəsi 44 günlük savaştan doğuldu”

dia”, “strateji kommunikasiya”, “təhsil”, “qanunvericilik və tənzimləmə”, “rəqəmsallaşma və beynəlmilləşdirmə” komitələri yaradılsın. Bu çərçivədə komitələrin qurulması üçün inventar və layihə işlərimiz tamamlanıb. Qısa müddətdə bu komitələri yaratmaqla ölkələrimizin qarşılıqlı tanıtımı üçün layihələrimizi həyata keçirəcəyik”. **F.Altun nəzərə çatdırıb ki, davam edən prosesdə institusionallaşmış birgə ictimai diplomatiya mexanizmi işin keyfiyyətini artıracaq. Xüsusilə dezinformasiyaya qarşı mübarizədə əlimizi gücləndirəcəkdir:** “Dünya ictimaiyyətinin düzgün məlumatlandırılması böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu çərçivədə Bakı Rabitə Məsləhətçiliyimiz, TRT və Anadolu Agentliyinin birgə səyləri ilə dost və qardaş Azərbaycanla media görüşləri, xəbərlərin paylaşılması, dezinformasiyaya qarşı birgə mübarizə və maarifləndirmə sahələrində əməkdaşlığımız fasiləsiz olaraq davam edir. Dəyərli dostlarımızın töhfələri ilə 4 mart 2025-ci il tarixində Bakıda təşkil edəcəyimiz “Daha ədalətli dünya mümkündür” adlı panel və dəyirmi masa toplantısı ilə dünyaya güclü mesaj verəcəyik”.

Tədbirin moderatoru və əsas təşkilatçılarından biri Zahid Oruc çıxışında bildirdi ki, global dəyişikliklər və yeni dünya təhlükəsizliyi arxitekturasının axtarıldığı bir dövrdə Azərbaycan və Türkiyə mediasının bir araya gəlməsi mühüm hadisədir: “Gəlin, əvvəlcə keçdiyimiz yola qısa nəzər salaıq. Qürurlu tarixə malik Azərbaycan-Türkiyə sarsılmaz birliyi mürəkkəb formasiya və quru-

luşlardan keçərək son 5 ildə yeni zirvələrə yüksəlib. 150 yaşlı milli mətbuatımızın yaranması, təşəkkülü və dünya arenasına çıxması da qardaş ölkə ilə harmoniyada baş verib. Türkiyə və Azərbaycanın tanınmış mütəfəkkirləri hər zaman bir-birindən bəhrələnilər, qarşılıqlı güc alıblar. İctimai fikirdə ümumtürk idealları intibah və quruculuğa xidmət edib. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd Ağaoğlu, Ziya Göyalt kimi ziyalılar türk dünyasının orta q fikr babalarındır, çünki qaynaqları və kökləri birdir. Bellidir ki, milli mətbuatımızın banisi Həsən bəy Zərdabi “Əkinçi” qəzetinin şriftlərini, yeni polad əlifbasını İstanbuldan gətirmişdi və ona görə də nəşrə “türk qəzeti” adını vermişdi. Cümhuriyyət və sonrakı 70 illik sovet sistemində də türkçülük ideyaları, vahid tarix, din, milli birlik şüurunun diri-canlı qalmasında hər iki ölkə mətbuatının böyük rolu olmuşdu”.

Z.Oruc qeyd etdi ki, 44 günlük müharibənin ilk günündən Əliyev-Ərdoğan birliyi silahlı savaşın ağırlığını çiyinlərində daşıyan qələm ordumuza ruh verdi, mənəvi-siyasi qardaşlığın simvoluna çevrildi: “Türkiyə mətbuatı Xilaskarlıq savaşımızı gündəmdə saxlamaqla bir gün də olsun digər mövzulara öncülük vermədilər. Obrazlı desək, hər üç məkanda-coğrafi, mavi və kibernetikdə yalnız bir duyğu və nida vardı-Azərbaycan! Ali Baş Komandanın tarixi missiyasını, 8 noyabr Zəfərini qazi Mustafa Kamalın Qurtuluş hərəkatı ilə eyni zirvədə qəbul edən mətbuat hər iki ölkənin informasiya məkanını birləşdirdilər. 2020-ci ilin 10 noyabr

tarixinin Qələbə bayramı kimi rəsmiləşməsi qərarı böyük Atatürkün anım gününə düşdü. Zəfər təqviminə anındaca dəyişiklik edilməsi dövlət başçımızın türk və dünya liderinə rəğbətini, ehtiramını nümayiş etdirdi. Beləliklə, dövlətimizlə və Silahlı Qüvvələrimizlə çiyin-çiyinə döyüşən mətbuat özü böyük bir ordu idi”. **Z.Oruc qeyd etdi ki, mətbuatın Şuşa Zirvəsi 44 günlük savaştan doğuldu:** “Türkiyədə zəlzələ və meşə yanğınları zamanı dövlətimiz kimi təbii fəlakət səngərinə özünü birinci çatdıran da Azərbaycan mediası idi. Beləliklə, “Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında media sahəsində strateji əməkdaşlıq haqqında” Anlaşma Memorandumu dövlət rəhbərlərinin iştirakı ilə Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev və İletişim başkanı Fəhrettin Altun tərəfindən imzalandı. Sənəd iki ölkənin döyüş meydanlarından qalibiyyətlə çıxan mediamızı vahid platformada birləşdirən məram və əqidə orqanıdır, gələcək zəfərlərin təməli birliyi idi. Birgə Media Platforması Silahlı Qüvvələrimizin informasiya məkanında xüsusi təyinatlı missiyası, davamı, yaxud eynisidir. Vahid Media İttifaqı hərbi-siyasi müttəfiqliyimizi gücləndirən hadisədir. Ordular arasındakı ittiqaf nə qədər önəmlidirsə, informasiya müharibəsini aparmağa qadir olan media güclərinin də bir araya gəlməsi bir o qədər əhəmiyyətlidir. Razılaşmada dezinformasiyaya qarşı birgə mübarizə Türkiyə ilə Azərbaycana qarşı informasiya savaşını aparan qüvvələrin eyni olmasından irəli gəlir. Bəli, bizim informasiya düşmənlərimiz də

eyndir. Onlara yalnız birlikdə qalib gəlmək mümkündür”. **Deputat bildirdi ki, Qələbə Platformasında birləşmək möhtəşəmdir:** “Müharibəni işıqlandırmğa gedənlər, özləri işıqlanıb geri döndülər! Mediamızın bayraqları vətənimizi qoruyur! 2020-ci ildən başlayan qalib Yüz İlimiz mübarək olsun!”

Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri Birol Akgün bildirdi ki, bizim hər birimiz qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı üçün çalışırıq: “Bu yolda mətbuatdan gözlədiyimiz hər iki ölkə barədə xəbərlərin yayılması zamanı son dərəcə diqqətli olmaqdır”. Diplomatin sözlərinə görə, global səviyyədə münasibətlərə örnək olan Türkiyə-Azərbaycan əlaqələri bundan sonra daha da inkişaf edəcək və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dediyi kimi, “bu qardaşlığa heç bir amil xələl gətirə bilməyəcək”. **B.Akgün qeyd etdi ki, Türkiyə-Azərbaycan birliyi dəyişən dünya nizamı fonunda son dərəcə vacibdir:** “Bu gün demək olar heç kim heç kimə güvənmir. Belə bir kontekstdə Türkiyə-Azərbaycan birliyinin çox böyük önəmi var. Cənab Prezident İlham Əliyevin də dedi ki, Türkiyə dünyası bizim böyük ailəmizdir. Bizim ən böyük siyasi qazancımız ölkələrimiz arasındakı birlik və həmrəyliyin daha da genişləndirilməsidir”.

Medianın İnkişafı Agentliyinin icraçı direktoru Əhməd İsmayilov dedi ki, Azərbaycanla Türkiyənin media qurumlarının əməkdaşlığı çərçivəsində bu 5 il ərzində çoxsaylı birgə layihələr həyata keçirilib. Həmçinin Ankarada keçirilən Hərbi “Jurnalistika Təlim Proqramı”, eləcə də “Media Savadlılığı” layihələri

çərçivəsində hər iki ölkənin media qurumları arasında faydalı fikir mübadiləsi aparılıb: “Hər il təşkil olunan ənənəvi Şuşa Qlobal Media Forumunda aktual məsələlər ətrafında təcrübə mübadiləsinin təşviqi də əməkdaşlığın önəmli aspektlərindəndir. Ölkəmiz üçün böyük əhəmiyyət daşıyan və Milli Mətbuat Gününə təsadüf edən Şuşa Qlobal Media Forumu bu sahədə əməkdaşlığa ciddi təkan verir. 2023-cü ilin oktyabrında Azərbaycanın 30-dan çox qurumunun media ilə əlaqələrdən məsul şəxslərinin Türkiyəyə səfəri təşkil olub. Azərbaycan və Türkiyə arasındakı münasibətləri bənzərsiz əməkdaşlıq modeli adlandırmaq mümkündür. Biz bir-birimizi beynəlxalq platformalarda qətiyyətlə dəstəkləyirik. İnanıram ki, növbəti illərdə qardaşlıq əlaqələrimiz daha da möhkəmlənəcək”.

Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid bildirdi ki, hazırda informasiya dövrüdür və Azərbaycan mediası bu dövrdə ən ön sıralarda olmalıdır. Qurumun sədri

müasir dövrdə süni intellektin dezinformasiya yaymasının təhlükəsindən bəhs etdi: “Hazırda süni intellekt vasitəsilə çoxlu dezinformasiya yayılır. Bununla mübarizə aparmaq üçün mediamız çox sürətli olmalıdır. Bu sahədə Medianın İnkişafı Agentliyinin fəaliyyəti danılmazdır. Onlar bu məsələlərə operativ şəkildə reaksiya verirlər. Bundan başqa, Azərbaycan və Özbəkistan arasında dezinformasiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı bir forum da keçirilmişdi. Bunu da çox yüksək dəyərləndirirəm”.

REAL Təhlil və İnformasiya Mərkəzinin baş direktoru Mirşahin Ağayev qeyd etdi ki, dünyanın müxtəlif ölkələri, xüsusən Qərbin bəzi qüvvələri Azərbaycan vətəndaşlarının zəif nöqtələrini tapmaq istəyirlər: “Belə vaxtda Azərbaycan və Türkiyə mediası birgə çalışmalıdır. Türkiyə və Azərbaycan mediasının üzərinə öhdəlik düşür. 1992-ci ildə Türkiyədən helikopter ala bilmədik. İndi “Bayrakdar”da uçuq”. O, həmçinin qeyd etdi ki, vaxtilə bizim “Əkinçi”miz var idisə, indi “Akinçi”miz var.

4 saatdan artıq davam edən tədbirdə ötən illərdə görülmə işlərə ekskurs edildi, həmçinin iki qardaş ölkənin media qurumları arasında əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi, həmçinin milli maraqlarımızın qorunması naminə təkliflər səsləndirildi. Təşkilatçılar səslənən təkliflərin heç birinin diqqətdən kənarda qalmayacağını və bu kimi faydalı tədbirlərin davamlı olacağını bildirdilər.

E.PASASOY,
“Yeni Məsəvat”

İki narkomanın söz yiyəsi olduğu komanda

Xəlid KAZIMLI

Demokratik dəyərlərə, dünyada haqq-ədalətin bərqərarına münasibətdə Avropa ilə Amerikanın arasındakı fərq yavaş-yavaş üzə çıxır.

Dünya ölkələrində gedən demokratikləşmə prosesinə ABŞ tərəfindən ciddi dəstək verilməsi kampaniyası Bill Klintonun prezidentliyi dövründə start götürmüşdü. Corc Buşun (oğul) dönəmində bu kampaniya öz pik nöqtəsinə çatdı. Barak Obamanın vaxtında tənəzzülə uğradı, Donald Trampın prezident olduğu illərdə isə arxa plana keçirildi.

Hazırda hakimiyyətdə yenə Trampdır və dünya ölkələrinin demokratikləşməsi, dünyada haqq-ədalətin bərqərar olunması ideyası bu şəxsin vecinə deyil.

Bir-ikisi istisna olmaqla, Avropanın güclü dövlətləri elə düşünməzlər, onlar üçün demokratikləşmə prosesi də, insan haqlarına riayət də priortet məsələdir. Avropada görürlər ki, dünyanın bir çox dövlətlərində proses tərs yöndə gedir, bu gedişlə tezliklə ölkələrdə feodalizm, hətta quldarlıq ictimai formasiyası bərpa oluna, satraplıqlar, istibdad rejimləri yarana bilər. Zəti, son illərdə dünyada gedən siyasi proseslərin səmti pisləyə doğrudur.

ABŞ-in yeni administrasiyasının belə bir dərdi, qayğısı yoxdur. İndilikdə bu, Ukrayna müharibəsinə münasibətdə özünü bariz şəkildə göstərir. Trampın prezident səlahiyyətlərinin icrasına başladığı bu gün bir aydır, amma artıq "sələmçilik"də ittiham edilib. Bu epiteti ona Almanyanın Münxen şəhərində keçirilən təhlükəsizlik konfransında avropalı siyasətçilər veriblər. ABŞ-in Ukraynaya verilən dəstək müqabilində bu dövlətdən umduğu maddi sərvətlər bəhz belə adlandırılıb.

ABŞ-in yeni səhiyyə naziri Robert Kennedi (oğul) isə Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskiyə açıq şəkildə müraciət edərək bildirib ki, Vaşinqton artıq müharibəni maliyyələşdirmək niyyətində deyil.

ABŞ-in məşhur prezidenti Con Kennedinin qardaşı, baş prokuror Robert Kennedinin oğlu olan kiçik Kennedi səhiyyə naziri olsa da, belə bir bəyanatla çıxış etməyi özünə borc bilir. Çünki Ağ Evdəki düşüncədən xəbərdardır, bu ifadələrlə də şefi Trampa dəstək verir.

Tramp belə bir "fəlakət komandası"na sahibdir. Onun komandasının iki ən məşhur ismi vikipediyalarında narkotik maddələrdən asılılıqları qeyd olunan şəxslərdir. Onlardan biri İlon Maskdır, digəri də Robert Kennedidir.

İlon Mask minlərlə dövlət məmurunu, o cümlədən nüvə sənayesində çalışan, dövlət sirlərinin daşıyıcıları olan 300-ə yaxın mütəxəssisi bir qələmlə işdən çıxararaq baltanı daşa vurmuşdu, R.Kennedi də öz azadlığı, ərazi bütövlüyü uğrunda vuruşan Avropa xalqını təslimçiliyə çağıraraq çıxışı ilə sifə etdi.

Bu, bir gerçəkdir ki, ABŞ-in öz üzərinə götürdüyü "dünya hegemonu" rolunun funksional olduğu illərdə dünyada demokratiyaya keçid ölkələrin sayında artım olub. Bu və ya digər ölkələrdə ard-arda hakimiyyət orqanlarını qanuni seçkilər keçirməyə vadar edən inqilabi hərəkatlənəmlər baş verib, sonda şəffaf və dürüst seçkilər keçirilib, hakimiyyət xalqın iradəsi ilə formalaşıb.

Ancaq nə vaxt ki, ABŞ başqa ölkələrdən tələblərini əsasən nüfuz dairəsi və maddi sərvət əldə etməyə fokuslaşdırıb, demokratikləşmə tələblərini arxa plana keçirib, o zaman ölkələrdə geriləmə baş verib, demokratiyaya keçid tunelindən çıxıb, açıq diktaturaya meyilləniblər.

Məhz buna görə Tramp demokratik ölkələrin çox olduğu Avropada sevilir, amma hərəsi bir tiran idarəsi altında olan Afrikada sevilir. Onlar hesab edirlər ki, bu adamdan ziyan gəlməz, o azad seçki tələb etmir. Ancaq unudulur ki, Almaniya kimi abad, qanunun aliliyinin gözlənilməli, hakimiyyət bölgüsünün dürüst aparıldığı bir ölkədə neo-faşizm ideyalarının daşıyıcısı "Almaniya üçün Alternativ" partiyasını dəstəkləyən Tramp administrasiyası üçün kiçik və zəif ölkələr daha rahat-hülqumdur.

Söhbət dünyada yeni bir neo-imperializm ideyasının körükçüsündən gedir. Onun əsas dərdi öz ölkəsini qüdrətli etmək, bu zaman əsas rəqibi ilə razılaşıra q münasibətdən yayınmaq, ikilikdə dünyadakı zəifləri əzmək kimi bir planı var. Bu, açıq-aydın görünür. "Qara polkovniklər" də elə bilirlər ki, Tramp demokratiya davası etməyəcək və dünya belə gəlib, belə gedəcək.

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi və NATO arasında 2025-ci il üçün "Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməkdaşlıq Proqramı"na əsasən, Niderland Krallığının Brunssum şəhərində yerləşən Müştərk Qüvvələr Komandanlığının mobil təlim qrupu tərəfindən Bakıda "Hərbi əməliyyatların hüquqi aspektləri" mövzusunda kurs keçirilir.

NATO-nun mobil təlim qrupunun təlimatçıları tərəfindən keçirilən kursun əsas məqsədi Silahlı Münaqişələr Hüququnun yaranması və prinsipləri, güc tətbiq etmək üçün hüquqi çərçivə sənədi, sülhə dəstək əməliyyatlarının hüquqi aspektləri, əməliyyatlarda hədəf almanın hüquqi aspektləri, mülki əhalinin müdafiəsi, mədəni sərvətlərin qorunması, rəhbər heyətin məsuliyyəti, NATO missiyalarında qüvvələrin statusu və imtiyazları, həmçinin sülhməramlı əməliyyatlar zamanı beynəlxalq müqavilələr mövzularında təcrübələrin aşılmasıdır. Yekunda yerinə yetirilmiş tapşırıqlar və məqsəd-

NATO ilə əlaqələri dərinləşdirmək idi. 1994-cü il mayın 4-də Belçikanın Brüssel şəhərində NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" Proqramının çərçivə sazişinin imzalanması ilə Azərbaycan-NATO münasibətlərinin beynəlxalq müstəvidə təməli qoyulub. Bununla da ölkəmiz NATO hərbi strukturları ilə əməkdaşlıq etmək, birgə təlimlər keçirmək, hərbi kadrların ha-

Parlamentari bildirib ki, hərbi və təhlükəsizlik məsələləri ilə yanaşı, NATO-Azərbaycan əməkdaşlığı elm, təhsil kimi digər sahələrdə də uğurla inkişaf etdirilməkdədir: "Hazırda Bakıda keçirilən kursa gəldikdə, Azərbaycanla NATO arasında hərbi əməkdaşlığın genişləndirilməsində bu cür tədbirlərin çox böyük əhəmiyyəti var. Çünki hərbi

iştirak edib. NATO-Azərbaycan əlaqələrinin tarixinə qısa ekskursiya etsək görərik ki, bu əlaqələr dinamik və uğurla inkişaf etməkdədir. Azərbaycanın hədəflərindən biri də Silahlı Qüvvələrini NATO standartlarına çatdırmaq və döyüş qabiliyyətini daha da artırmaqdır. Bunun üçün qarşıda Türkiyənin fəal dəstəyi öz müsbət nəticələrini ver-məkdədir.

Bakıda NATO təlimləri - ikitərəfli əməkdaşlıq yeni mərhələdə

"Azərbaycan-NATO münasibətləri qarşılıqlı etimad üzərində qurulub..."

Səbinə Salmanova

lərlə bağlı brifinqlər təqdim olunacaq, kursun iştirakçılarına sertifikatlar veriləcək.

Belə təlimlərin ordumuz üçün əhəmiyyəti nədən ibarətdir, yoxsa daha çox siyasi aspekt önəm kəsb edir?

"Azərbaycan xarici ölkələrlə və beynəlxalq təşkilatlarla çox uğurlu, qarşılıqlı hörmət əsasında əməkdaşlıq edir. Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı (NATO) ilə əməkdaşlıq bu baxımdan xüsusilə önəm kəsb edir".

Bu sözləri Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Səbinə Salmanova deyib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan dünyanın yüksək nüfuzlu siyasi-hərbi təşkilatı olan NATO ilə əməkdaşlığı uğurla inkişaf etdirir: "Sevindirici haldır ki, tarixi uzun illərə dayanan Azərbaycan-NATO münasibətləri qarşılıqlı etimad üzərində qurulub. Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra hərbi qüdrətimizin artması və xarici siyasətimizin möhkəmləndirilməsi məqsədilə atdığı uzaqgörən addımlardan biri məhz

zırlanmasında blokun təcrübəsindən bəhrələnmək imkanları qazanıb. Azərbaycan elə ilk gündən bu proqrama qoşulmaqla özünü etibarlı və nümunəvi tərəfdaş kimi göstərməyə müvəffəq olub".

Deputat xüsusi vurğulayıb ki, 1999-2008-ci illərdə Azərbaycan NATO-nun Serbiyanın Kosovo əyalətindəki əməliyyatında (KFOR) iştirak edib, 2008-ci ildə bu əyalətin öz müstəqilliyini birtərəfli şəkildə elan etməsindən sonra öz qüvvələrini oradan çıxarıb: "2002-ci ilin noyabrın 20-dən etibarən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin sülhməramlı təborunun 22 nəfərlik heyəti Əfqanıstandakı əməliyyata cəlb olunub. 2008-ci ildə Əfqanıstanda xidmət edən Azərbaycan hərbiçilərinin sayı 45 nəfərə çatdırılıb və bir il sonra bu rəqəm daha iki dəfə artırılıb. 2021-ci ilin avqustunda Əfqanıstanı tərk edən sonuncu müttəfiq qüvvələr bizim hərbi qulluqçularımız olub. Bu, bir daha bizim əməkdaşlığımıza güclü sadiqliyimizi nümayiş etdirir".

Əli Orucov

əməliyyatlar zamanı beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərinin qorunması vacibdir. Ermənistan tərəfi Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyi dövrdə və 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərinə əməl etməyib. Onlar dinc əhalinin yaşadığı ərazilərə ağır artilleriyadan və qadağan olunmuş silahlardan atəş açmaqla günahsız insanları qətlə yetiriblər, evlərimizi atəşə tutublar. Bütün bunlar onların xislətindən xəbər verir. Azərbaycan həmişə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə sadiqlik nümayiş etdirib. İstər Vətən müharibəsi, istərsə də birgünlük antiterror əməliyyatı zamanı ordumuz beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərinə əməl edib".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Azərbaycan-NATO əlaqələrinin durmadan sürətləndiyini söylədi: "Xatırlatma üçün bildirim ki, Azərbaycan NATO ilə uzun müddətdir əməkdaşlıq edir, müxtəlif proqram və tədbirlərdə birgə

Təbii ki, NATO standartı hərbi sahənin hərtərəfli təkmilləşdirilməsini də özündə ehtiva edir və odur ki, bunun üçün hüquqi bazanın təkmillinə də zərurət yadadır. Etiraf etmək lazımdır ki, Azərbaycan hərbi strukturları, mobilizasiya, qanunvericilik kimi sahələr uzun illər sovetlərdən qalmışdı və müasir təcrübəyə keçid müəyyən vaxt apardı. Fikrimcə, Müdafiə Nazirliyi ilə NATO arasında cari il üçün Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməkdaşlıq proqramına əsasən Bakıda kurs və təlimlərin keçirilməsi hüququ bazanın möhkəmləndirilməsində müsbət rol oynayacaq. Həm də NATO təcrübəsinin hərtərəfli və dərinlən öyrənilməsinə imkanlar qazandıracaq. Azərbaycanın qəbul etdiyi Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyasında Avroatlantik məkana inteqrasiyası və müdafiə qabiliyyətinin daha da artırılması, həmçinin ordunun modernizasiyası kimi məsələlər də əksini tapıb. Nəzərə almaq lazımdır ki, NATO hərbi-siyasi ittifaqdır və fəaliyyətində paralellik həmişə mövcud olub".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Fevralın 18-də Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyadda Ukrayna böhranı ilə bağlı ABŞ və Rusiya arasında müzakirələr başlayıb. Vaşinqtonu danışıqlarda ABŞ dövlət katibi Marko Rubio, Milli Təhlükəsizlik üzrə müşavir Maykl Uolts və xüsusi nümayəndə Vitkoffu təmsil edir. Rusiya isə XİN başçısı Sergey Lavrov, Putinin köməkçisi Yuri Uşakov və Rusiya İnvestisiyalar Fondunun rəhbəri Kiril Dmitriyev səviyyəsində təmsil olunub.

Müqəddəs torpaqlarda kritik müzakirə - yeni global arxitektura və Azərbaycan

ABŞ-Rusiya danışıqları müharibəni dayandıracaq?

Əhəd Məmmədli

Ər-Riyaddakı danışıqların əsas məqsədi ABŞ Prezidenti Donald Tramp, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskinin iştirakı ilə genişmiqyaslı sammit təşkil etməkdir. Bu görüş Qərb və Rusiya arasında Ukrayna məsələsində diplomatik həll yollarının araşdırılması baxımından mühüm addım hesab olunur. Hazırda beynəlxalq ictimaiyyət bu danışıqların sülh perspektivlərinə necə təsir edəcəyini diqqətlə izləyir.

Gündəlikdə Ukrayna ilə yanaşı, Yaxın Şərq də daxil olmaqla, bir sıra coğrafiyalarda baş verənlər, eləcə də iqtisadi məsələlər və s. var. Ukrayna müharibəsinin dayandırılması və bu ölkə üzərindəki mövqelərin-maraqların bölüşdürülməsi hər iki tərəf üçün ümumi razılaşmada bir-birinə qarşı istifadə edəcəyi kart kimi də görünür, xüsusilə ABŞ-ın Rusiyaya qarşı bundan istifadə imkanları genişdir.

"Bloomberg"-in məlumatına görə, Tramp və Putin gələcə həftə görüşə bilərlər. "Fox News" isə xəbər verir ki, Rusiya və ABŞ atəşkəs, Ukrayna da seçkilər və daha sonra yekun razılaşmanın imzalanmasını ehtiva edən 3 mərhələdən ibarət sülh planı təklif edir. Moskva və Vaşinqton Ukrayna seçkilərinin keçirilməsini uğurlu nizamlanma prosesinin əsas şərtlərindən biri hesab edir.

Bu arada Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski ilə görüşü zamanı Ankaranın Rusiya, Ukrayna və ABŞ arasında mümkün sülh danışıqlarına ev sahibliyi etməyə hazır olduğunu bildirib.

"Artıq bu müharibə bitməlidir. Türkiyə, həm Rusiya, həm Ukrayna, həm də beynəlxalq ictimaiyyətin iştirak edəcəyi sülh danışıqlarına ev sahibliyi etmək üçün ideal ölkədir", - deyir Türkiyə lideri.

ABŞ və Rusiya nümayəndələri Ər-Riyadda görüşdükləri vaxtda, Ərdoğan İstanbulda Zelenskini qəbul edərkən yüksək əhval-rühiyyə ilə kameralara hər şeyin yaxşı olduğunu işarə edir.

Qardaş ölkənin ev sahibliyi gündəmə gələ bilərmi? Ər-Riyaddakı danışıqların ilkin nəticələri nədir, ilkin təsəvvürat necədir? Tərəflər global sülh naminə ortaq nöqtələri tapa biləcəkmidi? Dünyanın yeni arxitekturasında Güney Qafqazın, Azərbaycanın, Türkiyənin yeri necə görünür?

Politoloq Əhəd Məmmədli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ərdoğan və Zelenskinin Ankara görüşü həm də Türkiyənin artıq dünya gücü olduğu anlamını daşıyır. Zelenskinin Ər-Riyadda Rusiya-ABŞ danışıqları keçirilən gün Londona, Parisə, Brüsselə deyil, məhz Ankaraya gətməsi Türkiyənin dünya siyasətinə təsirinin göstəricisi oldu. Təbii ki, Türkiyə Rusiya-ABŞ danışıqları üçün ev sahibi rolunu ən yaxşı səviyyədə özünə götürür. Əvvəllər də bu cür görüşlər Türkiyədə həyata keçirilib: "Yadınızdadırsa, Rusiya ilə Ukraynanın xarici işlər nazirləri səviyyəsində ilk görüş məhz Türkiyədə reallaşdırılmışdı və razılaşmalar da əldə olunmuşdu. Ukrayna Qərbin təzyiqi ilə razılaşmadan geri çəkildi. İndi Zelenski Türkiyədən dəstək istəyir. Türkiyə isə yenə ədalətli arbitr, ədalətli ev sahibi olmaq imkanına sahib olduğunu bəyan etdi. Müharibə Ukrayna ilə Rusiya arasında gedirsə, danışıqlarda Ukrayna da iştirak etməlidir. Türkiyə, belə görünür ki, bu mövqedədir. Yeni əgər danışıqlar üçün qarşıdakı müddətdə Türkiyə ünvan olaraq seçilsə, Ankara Kiyevin danışıqlarda iştirak etməsinin vacibliyini bəyan edə bilər. Ukrayna da bunu istəyir. Amma belə görünür ki, ABŞ məsələni Ukrayna-Rusiya-ABŞ danışıqlarının iştirakını istəməz. Rusiya və ABŞ Yaxın Şərqin ən güclü ölkəsinin Türkiyə olduğunu görürlər. Ancaq sülh danışıqlarını Türkiyədə aparmaqla bunu təsdiqləyəcəklərini özələrinə sığışdırma bilmirlər. ABŞ-la Rusiya arasında başlanan danışıqların global sülhə nail olacağına gəlincə, global sülhün əldə olunacağı inandırıcı deyil. Cəbhədə atəşkəs bir müddət üçün bərqərar ola bilər. Amma bu, Ukraynanın ərazilərinin itirilməsi bahasına başa gələcəksə, sülhün uzunmüddətli olacağı sual altına düşə bilər. Çünki Ukrayna ədalətli sülhə razı olduğunu bəyan edib. Hər bir ədalətsiz sülhün isə arxasında bir müharibə gəlir".

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev bildirdi ki, ABŞ və Rusiya Ukrayna müharibəsini hələlik həll edə bilməyiblər: "Səudiyyə Ərəbistanında 4,5 saat davam etmiş ABŞ-Rusiya danışıqlarını həm uğurlu, həm də uğursuz saymaq olar. Ukrayna mövzusunda danışıqlar heç bir nəticə vermədi. Bəlkə də müəyyən təbliğat mərkəzləri bu istiqamətdə hansısa nəticələrdən dəm vuracaqlar. Ancaq hər şeyin öz adı var. Rusiya-ABŞ danışıqları Rusiya-Ukrayna sülhü mövzusunda nəticəsiz qaldı. Bunu iddia etmək üçün arqumentlər var. Birincisi, ABŞ-ın dövlət katibi və danışıqlarda iştirak etmiş Rubio görüşdən sonra birmənalı dedi ki, həm Ukrayna, həm də Rusiya güzəştə getməyi bacarmalıdır. Bunun nə demək olduğuna dair şərhə ehtiyac var? Yox! Çünki Rubionun dediklərinin mənası odur ki, heç bir razılaşma əldə olunmayıb. Razılaşma əldə olunsaydı, de-

raynasız həll etmək niyyətinə deyil. Ona görə də, fikrimcə, danışıqların Türkiyədə keçirilməsi variantına ABŞ, həmçinin Rusiya isti yanaşan deyil. Sülh müqaviləsinin müəllifliyinə Tramp tək sahiblənmək istəyir. Putin isə Rusiyanın tə-

məzdi ki, hər iki tərəf güzəştə getməyi bacarmalıdır. Belə çıxır ki, Lavrov və Rubio Səudiyyə paytaxtına boş yere gediblər.

İkincisi, Ankarada Ukrayna Prezidenti Zelenski ilə görüşən Türkiyə Prezidenti Ər-

Mütəllib Rəhimli

Casus missiyası delimitasiya olunmuş sərhəddə! - nə oldu, Paşinyan?

Avropa İttifaqının missiyası iki ölkə arasında anlaşılmazlıq mühitini genişləndirir

Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistandakı müşahidə missiyasının üzvləri fevralın 17-də Qazax rayonu ilə həmsərhəd əraziyə gəliblər. Onlar avtomobillərlə yol boyu hərəkət edib, binoklla Azərbaycan ərazilərini müşahidə ediblər. Azərbaycan sərhədləri müşahidə missiyasının hərəkətlərini nəzarət altında saxlayıb və qeydə alıb.

Halbuki Ermənistanın baş naziri bildirmişdi ki, demarkasiya edilmiş ərazilərdə müşahidəçilərə ehtiyac olmayacaq.

Qeyd edək ki, Azərbaycan tərəfi missiyanın fəaliyyətini diqqətlə izləyir. Rəsmi Bakı bu missiya ilə bağlı dəfələrlə narazılığını bildirib, onun Azərbaycanla razılaşdırılmadan fəaliyyət göstərdiyini bəyan edib.

"Rusiya mütəmadi olaraq Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistandakı müşahidə missiyasının neqativ münasibətindən və konfrontasiya mahiyyətindən danışır", - Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova bildirib.

"Bu missiyanın anti-Azərbaycan, anti-Rusiya, anti-İran məqsədləri aşkardır. Xüsusilə NATO ölkələri də buna qoşulur. Aydın ki, bu, kollektiv Qərbin regionda mövcudluğunu möhkəmləndirmək üçün istifadə olunan geosiyasi layihədir. Onun vəzifələri bizə yaxşı məlumdur: vəziyyətin sabitliyinin pozulması və bundan Cənubi Qafqaz xalqlarına qarşı istifadə edilməsi", - o bildirib.

Yada salaq ki, sülh sənədinin razılaşdırılmamış son 2 bəndindən biri məhz Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədindən üçüncü qüvvənin çıxarılması barədədir.

Bu barədə **siyasi şərhçi Mütəllib Rəhimli** "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Avropa İttifaqının müşahidə missiyasının Ermənistandakı fəaliyyəti ölkəmizdə həmişə narahatlıqla qarşılanır. Azərbaycan tərəfi hesab edir ki, hələ də sülh müqaviləsinin imzalanmadığı Ermənistanda 3-cü ölkənin hərbiçilərinin yerləşdirilməsi region üçün müharibə təhlükəsi yaradır. Ermənistanın da öz "arqumentləri" var. Onlar hesab edir ki, bu sülhün qorunması xidmət edən bir missiyadır: "Göründüyü kimi, Avropa İttifaqının hərbi missiyası iki ölkə arasında anlaşılmazlıq mühitini genişləndirir. Nikol Paşinyan isə əslində buna şərait yaradır. Bizim üçün hazırda Ermənistanda fəaliyyət göstərən Avropa İttifaqının missiyasının qarşısına qoyulan əsas vəzifələr belli deyil. Haqlı olaraq belə bir sual ortaya çıxır ki, doğrudanmı bu missiya sülhü qoruyur, yoxsa Azərbaycana qarşı Ermənistanı körükləyir. Ona görə də onların bütün hərəkətləri bizdə şübhələr doğurur. Qazağın işğaldan azad edilmiş kəndlərindən başqa 3 kəndi indi də Ermənistanın işğalı altındadır. Təbii ki, Azərbaycan bu işğalla barışa bilməz. Bunu həm Ermənistan tərəfi, həm də onun himayədarları yaxşı bilir. Çox güman ki, Avropa İttifaqının missiyası məhz bunu əsas götürərək Qazaxda müşahidə aparıb. Zənnimcə, bundan narahat olmağa dəyməz, lakin hadisələrin gedişatını diqqətdə saxlamalıyıq. Müşahidə missiyasına da izah edilməlidir ki, fəaliyyətlərini bizim işğal altındakı torpaqların geri qaytarılması istiqamətində qursunlar. Bu, daha ədalətli mövqe olar".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

"Xortdanfilm" təqdim edir

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Kinematografçılar İttifaqımızın sədri Rasim Bala-
 yevin baş nazir Əli Əsədova məktubu uşaq
 filmləri haqda idi. Sitat: "Uşaq və yeniyetmələrə
 ünvanlanmış filmlərin sayı yox dərəcəsindədir.
 Son otuz ildə bu istiqamətdə dövlət dəstəyi ilə cəmi 5
 tammetrajlı bədii film çəkilib. Bu müddət ərzində çəki-
 lən animasiya filmlərinin sayı isə orta hesabla ilə 1 film
 təşkil edir. Bununla yanaşı, uşaq və yeniyetmələrin Azər-
 baycan kinosunun Qızıl fonduna daxil olan filmləri ilə
 tanışlığı da aşağı səviyyədədir". Uzun məktubdur, axır-
 da Rasim bəy dövlət proqramı istəmişdir.

Bu mövzu müzakirə edilərkən mən qəzetimizdə hö-
 rmətli həmkarım Xəlilə Gərayın belə fikirlərinə rast gəldim:
 "Sovet dövründə uşaqlar yay tətilərində yerli istehsal olan
 "Şerikli çörək", "Skripkanın sərgüzəşti", "Gilas ağacı",
 "Asif, Vasif, Ağasif", "Qaraca qız", "Ögey ana", "Şir evdən
 getdi" kimi filmləri böyük maraqla izləyirdilər. Həmçinin na-
 gillərə əsaslanan "Qərib cinlər diyarında", "Sehrli xalat",
 "Bir qalanın sirri", eləcə də "Əzablı yollarla", "Mən nəgmə
 qoşuram", "Qalada tapılan mücrü" və digər filmlər uşaqlar-
 ın diqqət mərkəzində idi. Bu bir faktdır ki, həmin filmlər
 uşaqların psixologiyasına, davranışına və tərbiyəsinə
 müsbət təsir göstərirdi. Orta nəsil nümayəndələri də təs-
 diqləyə bilər ki, uşaqlıqda bu filmlərin qəhrəmanlarına bən-
 zəməyə, onlar kimi davranmağa çalışıblar. Sovet hakimi-
 yəti dağıldıqdan sonra ekranlara əsasən əcnəbi filmlər gəl-
 di. "Harri Potter", "Evde tək", "Qarfil" kimi bədii filmlər,
 "Tıq-tıq xanım", "Cırtan" cizgi filmlərinin yerini isə "Tom
 and Jerry" kimi xarici animasiyalar əvəz etdi". Sitatın sonu.

Mən də həmin homo-sovetikuslar nəslinin nümayən-
 dəsi olaraq orada adıçəkilən bəzi filmlər haqda yazmaq
 qərarına gəldim, çünki SSRİ-nin ideallaşdırılmasından
 zəhləm gedir.

Sovet uşaq filmlərinin çoxu əslində uşağa göstərilməsi
 qadağan ediləsi filmlər idi. Məsələn, elə hörmətli həmkar-
 ımın adını çəkdiyi "Bir qalanın sirri". Oradakı əcnəbi, Göy-
 göz Kosa obrazları balaca uşaqları xəstə sala bilərdi, necə
 ki, çoxumuz xəstə düşmüşük. Bəlkə biz cücü-mücü elmləri
 üzrə böyük alim olardıq, oradakı nəhəng hörümçəyin qor-
 xusundan olmadıq. Hələ Bidi obrazıyla kök uşaqların ələ
 salınması, Simnar xan, Elşənin Metanətlə cippildəməsi
 kimi uşaqlarda travma yaradan başqa süjetləri yazmıram.

"Qərib cinlər diyarında" Amaliya Pənahovanın yaratdı-
 ğı dəhşətli obraza bəyəm uşaq baxmalı idi? Hələ orada
 "qulağagirən" el adı daşıyan həşəratın qorxunc nümayişi...
 Uşağa cin-şeytani o cür real nümayiş etdirsən, axırda indi-
 ki mövhumatçılar nəslə yetişməli, ələm uçurdanlar, Suriya-
 ya arvad-uşaq gedənlər, məhərrəmlikdə zəncir vuranlar
 və sairə və ilaxır çıxmalıdır.

"Şerikli çörək" uşaq filmidirsə, onda "Şindlerin siyahısı"
 da sentimental komediya. Uşaq o cür ağır mövzulardan
 (müharibə, aclıq, qıtlıq və s.) nə öyrənə bilər? Film yaxşı
 film, amma uşaqlara dəxli yoxdur axı.

"Qaraca qız" da həmçinin. Rəhmətlik Süleyman Sani
 müəllim bunu nəhaq yerə "Qorxulu nağıl" adlandırmayıb.
 Bəyin qızını ilan çaldı, yoxsul qaraçı balası zəhəri sordu, öl-
 dü. Uşağa belə dəhşətli psixoloji zərbə vurmaq olar? (Bu-
 nun elmi baxımdan yalan olmasını da üstünə gəlir - ilan
 zəhərini yaradan sormaq və bundan ölmək mümkün de-
 yil).

Əvəzində gəlir sizə "Pixar" studiyasının möhtəşəm
 animasiyalarından nəql edirəm. "Oyuncaq hekayəsi", "Yu-
 xan", "Maşınlar", "VALL-I", "Nemonun axtarışında"... Belə
 filmlərimiz varmı? Sovetin vaxtında da olmayıb. "Disney"-in
 1942-ci ildə çəkdiyi "Bembi" multfilminə mən indi də hə-
 vəslə baxaram, nəinki SSRİ-nin multfilmlərinə. Adamlar
 hətta qorxunc varlıqlar haqda animasiyanı ("Monsters Uni-
 versity") ələ çəkirlər, uşaq monstra, əcaib varlığa da aşıq
 olur. Sovet vaxtı bizim bir multfilmə qarı uşağı küpəyə
 döndərərək içinə odun yığırdı, sonra vurub sındırırdı, nə bilim,
 qarğa kimi qarlıdırdı və sairə - elə bil vampir kinosuna
 baxırsan.

Yekun olaraq, fikrim budur ki, əgər uşaq filmləri yenə
 dövlətə tapşırılsa, vay bizim halımıza. Daha dəqiqi, uşaqlar-
 ımızın halına. Ta bizə olan oldu.

Azərbaycana qarşı
 əsassız ərazi id-
 diasından doğan
 "artsax" ideyası
 gorbagor olsa da, Ermə-
 nistanda yuvalanan se-
 paratçı ünsürlər onu tə-
 zədən gündəmə gətirmək
 planlarından əl çəkmə-
 yib. Bu yöndə edilən
 cəhdlər həm də revanşist
 planlar fonunda diqqət
 çəkir.

əməliyyatlarından sonra im-
 zaladığı xuntanın özünü bu-
 raxması barədə "fərmana"
 rəğmən, özünü bu gün də
 "prezident" kimi aparır. Bu isə
 Bakıya qarşı aydın bir isma-
 rışdır: İrəvan Qarabağla bağlı
 iddiaları gündəmdən çıxar-
 mayıb. O səbəbə işğalçı xun-
 tanın strukturları hələ də "iş-
 lək vəziyyətdə" saxlanılır.
 Həmçinin Ermənistanın
 ATƏT-in Minsk Qrupunun

çan qanunsuz rejimin fəalları
 ilə keçmiş "Qarabağ klani"nin
 üzvlərinin eyni vaxtda aktiv-
 ləşdiyini müşahidə etmək
 olar. Onun sözlərinə görə,
 buna səbəb regional və bey-
 nəlxalq siyasi şəraitdə bəzi
 dəyişikliklərdən qaynaqlanan
 ümidlərdir: "Ermənistanda
 bədxah və faşist qüvvələr se-
 vincək olublar ki, Rusiya
 ABŞ-la razılıq əldə edərsə,
 erməni məsələsi yenidən

maq. Ümid edirlər ki, bu hü-
 ceyrələri qorumaq lazımdır,
 bəlkə 30-40 il sonra yenidən
 fürsət olar və "artsax" adı ilə
 bölgəyə qayıdılar. İndi isə be-
 lə imkan yoxdur".

**Ç. Qənizadə xatırladı ki, Paşinyan və Simonyan Er-
 menistan ərazisində
 "artsax"la bağlı toplantıla-
 ra icazə verilməyəcəyini
 dəfələrlə vurğulayıblar:
 "İnanmıram ki, hakimiyyət**

İrəvanın revanş avantürası - maydan sonra...

**Qarabağdan qaqqal kimi qaçan
 Şahramanyanın yeni qərarında iki
 hiylə var - Bakıdan sərt etirazlar**

Samvel Şahramanyan

Belə ki, Xankəndidəki iş-
 ğalçı xuntanın sonuncu rəh-
 bəri, özünü "artsax preziden-
 ti" adlandıran Samvel Şahra-
 manyan "artsax parlamen-
 ti"nin səlahiyyətlərinin uzadıl-
 ması haqqında "fərman" im-
 zalayıb. Guya fəvqəladə və-
 ziyyət zamanı "seçkilər" keçir-
 ilər bilmədiyi üçün, "parla-
 mentin" səlahiyyət müddəti
 də 2025-ci ilin mayında başa
 çatdığından, ya yeni "seçki-
 lər" keçirilməli, ya "parla-
 ment" buraxılmalı, ya da "sə-
 lahdiyyətlər uzadılmalıdır".
 "Yeni Müsavat" qeyd edir ki,
 Şahramanyan üçüncü vari-
 antı seçib. Həmin "parlamen-
 tin" "vitse-spikeri" Qaqik Ba-
 qunts isə artıq separatçı gü-
 ruhun "aktivistləri" ilə görüş-
 lər keçirir.

Beləcə, gerçək budur ki,
 İrəvanda işğalçı xuntanın
 strukturları hələ də sərbəst
 fəaliyyətdədir. Üstəlik, Sam-
 vel Şahramanyan Azərbaycan
 Ordusunun antiterror

rəsmi ləğvi ilə bağlı Bakının
 müraciətini bu günədək ca-
 vabsız saxlaması, bu istiqam-
 ətə heç bir praktik addım
 atmaq istəməməsi, yalnız qu-
 ru sözlərlə baş qarması yuxa-
 rıdakı əsas qənaəti daha da
 gücləndirir. Ermənistan rəs-
 mileri ölkə ərazisində uydur-
 ma qurumun hər hansı "insti-
 tut"larının qalmasını milli təh-
 lükəsizliyə təhdid saydıqları
 barədə açıqlamalar vermişdi-
 lər. O zaman nədən Nikol Pa-
 şinyan həmin "institutları"
 görməzdən gəlir, Şahraman-
 yan kimi üzdənirəq "prezi-
 dent"-in və siyasi şarlatanın,
 hələ də özünü "artsax parla-
 menti"nin "spikeri" və "depu-
 tatları" sayanların qulaqlarını
 dartmır? "Parlamentin səla-
 hiyyətlərini uzatmaq" nə de-
 mək?

**Demokratiya və İnsan
 Hüquqları Komitəsinin
 sədri Çingiz Qənizadə** "Ye-
 ni Müsavat"a açıqlamasında
 qeyd etdi ki, Qarabağdan qa-

gündəmə gətirilə bilər. Bu sə-
 bəbdən irəli gələrək həm mi-
 fik rejimin tullantıları İrəvanda
 toplantılar keçirirlər, həm də
 atmaq istəməməsi, yalnız qu-
 ru sözlərlə baş qarması yuxa-
 rıdakı əsas qənaəti daha da
 gücləndirir. Ermənistan rəs-
 mileri ölkə ərazisində uydur-
 ma qurumun hər hansı "insti-
 tut"larının qalmasını milli təh-
 lükəsizliyə təhdid saydıqları
 barədə açıqlamalar vermişdi-
 lər. O zaman nədən Nikol Pa-
 şinyan həmin "institutları"
 görməzdən gəlir, Şahraman-
 yan kimi üzdənirəq "prezi-
 dent"-in və siyasi şarlatanın,
 hələ də özünü "artsax parla-
 menti"nin "spikeri" və "depu-
 tatları" sayanların qulaqlarını
 dartmır? "Parlamentin səla-
 hiyyətlərini uzatmaq" nə de-
 mək?

**Hüquq müdafiəçisi əla-
 və etdi ki, "artsax" deyilən
 mif darmadağın edilib,
 dünya ictimaiyyəti onun li-
 derlərini müdafiə etmir, ha-
 zırda Bakıda mühakimə
 olunurlar, ona görə də Şah-
 ramanyan onların yanında
 oturmaq istəmirsə, özünü
 yığışdırmalıdır:** "Burada iki
 məqsəd güdülür - xaricdəki
 erməni lobbisindən qondar-
 ma qurumun "parlameti" gu-
 ya yaşayır deyə maliyyə qo-
 parmaq, ikincisi, gələcək
 üçün bu rüşeymləri saxla-

onların varlığında indi maraq-
 lıdır. Paşinyan anlayır ki, bu
 cür qərarlar sülh prosesinə
 zərər vurur. Düzdür, o da bir
 ermənidir və səmimi olduđu-
 na şübhəmiz qalır, amma
 məncə, hazırda sülh gündəli-
 yinə zidd olduğunu dərk edir.
 O baxımdan, hansısa pre-
 ventiv addımlar atılacağı is-
 tisna deyil. Əgər olmazsa,
 Azərbaycan Ermənistanla xə-
 bərdaqlıq etməlidir və sülh da-
 nışıqlarına xələl gətirdiyini bil-
 dirməlidir. Ermənistan rəh-
 bərliyi Qarabağın Azərbay-
 cana aid olduğunu və ərazi
 bütövlüyünü tanıdığını bəyan
 edərsə, İrəvanda bizə ərazi
 iddiası irəli sürən Şahraman-
 yan kimi qorxaqların zərərve-
 rici həşərat kimi davranışları-
 na da münasibət bildirməlidir,
 qarşısını almalıdır".

**Milli Cəbhə Partiyasının
 sədr müavini Ehtiram Mehdi-
 yev isə təklif etdi ki, qondar-
 ma parlamentin "səlahiyyət-
 lərini" uzatmaq barədə qə-
 rarla bağlı rəsmi Bakı İrəvana
 nota göndərsin:** "Artıq ikitərəf-
 li rəsmi təmaslar mövcuddur.
 Azərbaycan Ermənistanla xə-
 bərdaqlıq etməlidir ki, öz ərazi-
 sində bizə qarşı fəaliyyət var və
 buna son qoyulmasa, sülh da-
 nışıqları irəliləyə bilməz. Mən-
 cə, bu məsələdə biz sərt diplo-
 matiya kursu seçməliyik. Nəyə
 görə buna göz yummaq lazımdır?
 Şahramanyan indi Araik və
 digər canlının yanında ola bi-
 lərdi, onun da xunta rejiminin
 başında hərəkətləri olub. İndi
 də gedib orada diqqət çəkmə-
 yə çalışır. Əgər Paşinyan buna
 şərait yaradırsa, deməli, məq-
 səd Qərbi cəlb etməkdir". Parti-
 ya funksioneri burada oyun
 getdiyini açıqladı: "Şahraman-
 yan yaxşı bilir ki, bu qərar işlə-
 məyəcək. Amma yenə də bu
 addımı atır və mövcud olduqla-
 rını isbatlamağa çalışır. Bunun-
 la hədəf kilsənin, revanşistlərin,
 diaspor və lobbinin dəstəyini
 qazana bilməkdir. Hər halda,
 işləməyəcək bu qərar. Amma
 ürkəbulandırən hərəkətdir.
 Azərbaycanda separatizmin
 kökü qazılıb və buna yer yox-
 dur".

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

“Ermənilərin Dağlıq Qarabağa qayıtməsi üçün yeganə mümkün görünən variant 9 noyabr 2020-ci il tarixli bəyanatdan yaşımaqdır”.

“Yeni Müsavat” bildirir ki, bunu fevralın 17-də Ermənistanın ikinci prezidenti, Xocalı hərbi canisi Robert Köçəryan İrəvandakı mətbuat konfransında bildirib. Onun sözlərinə görə, əgər Azərbaycan Zəngəzur dəhlizindən (bənd 9) danışsın, o zaman Ermənistan da deyə bilər ki, bu, həmin bəyanatın bəndlərindən yalnız biridir, başqa bəndlər də var: “İrəvan bəyan etməlidir ki, Azərbaycan bu bəyanata tam qayıtmağa hazırdsın, o zaman bu məsələ (dəhliz - red.) müzakirə oluna bilər”. Köçəryan görə, bu, ermənilərin Qarabağa qayıdışı mövzusunun danışqlar prosesinə yenidən daxil edilməsi üçün yeganə ipucudur: “Ehtimal son dərəcə kiçik olsa da, hər halda, var, lakin bu kiçik ehtimaldan belə istifadə edilməlidir”.

Amma onun fikrincə, bu ona görə edilmir ki, Ermənistan hakimiyyəti ermənilərin Qarabağa qayıtmasını istəmir, “çünki bu, iqtidardakıları həyatını çətinləşdirə bilər, ona görə ki, müəyyən məsələlərlə bağlı müəyyən addımların atılması tələbləri irəli sürülə bilər”. İkinci prezident istisna etməyib ki, Ermənistan hakimiyyəti üçün ən sərfəli variant - qarabağlıların “Xalq yoxdur - problem yoxdur” prinsipi ilə Ermənistanda qalmamasıdır. Ardınca ərz edib ki, beynəlxalq təminat olmadan ermənilər Qarabağa qayıtmayacaqlar: “Bu qayıdış üçün təminatlar paketi tələb olunur ki, bu da danışqlar prosesinin məsələsidir. Bu məsələni müzakirə etməkdən belə

imtina etmək könüllü olaraq Azərbaycana mümkün təsir rıçağından imtina etmək deməkdir”. Bakı türməsinin çoxdan darıxdığı bu Xocalı hərbi canisi nə sayıqlayır belə?

“Yeni Müsavat”a danışan siyasi ekspert Züriyyə Qarayeva Köçəryanın yenidən çərənəlməyə başladığını hesab edir: “Əvvəla, gündəmə gəlməyə cəhd edib. Rusiyanın Ukrayna bataqlığından çıxaraq, Ermənistan siyasətinə diqqət yetirəcəyinə ümidlənilir. Düşünür ki, Moskva Bakıya təzyiqlər edəcək və ermənilərin bir qismi Qarabağa qayıdacaq. Bunu yuxusunda görə bilər”. Z.Qarayevanın fikrincə, 10 noyabr sənədində ermənilərin qayıdışı bəndi varsa, bunu bir dəfə Rusiya hərbi kontingenti həyata keçirib: “44 günlük müharibədən sonra onları avtobuslarla Xankəndi və ətraf rayonlara qaytarırlar. Amma dinc oturmədilər və üç il qanunsuz rejim fəaliyyət göstərdi, bizə meydan oxumaq istədi. Nəticəsi də antiterror əməliyyatı oldu. Amma biz bir dinc erməniyə zərər yetirmədik. Və onlara görə reintegrasiya proqramı açıqlandı, birgə yaşayış yolları göstərildi, sosial paket hazırlandı, bəzi imtiyazlar, subsidiyalar verilməyə deyildi, amma Azərbaycan vətəndaşı olmağı qəbul etmədilər. Ona görə könüllü şəkildə getdilər. Əgər qalsaydılar, getməzdilər, indi niyə qayıtsınlar ki?! Yeni Köçəryan növbəti populizmlə məşğul olub. Biz onlara qalmaq təklif etmişik, razı olmayıb öz xoşu ilə gediblərse, niyə qayıtmaq istəsənlər?! Köçəryan boş-

Erməniləri Qarabağa qaytarmağın “son variantı”

Xocalı qatili üçtərəfli sənədə istinad edərək çərənələyib - bəs Qərbi Azərbaycana qayıdış necə olsun?

boğazlıq edib. İndiyə qədər bir erməni deməyib ki, Qarabağa dönmək arzusu var. Çünki bir hissəsi Ermənistanı da tərk edib. Üstəlik, gələn unutmayaq ki, ortada bir saxtakarlıq var. Belə ki, onlar Qarabağda yaşamış olsalar da, həmişə Ermənistan pasportuna sahib olublar. Deməli, onlar Qarabağda yaşamış Ermənistan vətəndaşlarıdır. Köçəryan bunu yaxşı bilir. Bəs biz niyə Ermənistan pasportu ilə yaşayan bu ölkənin

vətəndaşlarının Qarabağa qayıtmasına razılıq verməliyik? Əgər kimsə qayıtmaq istəyirsə, Bakı təklif edib, Laçın keçid məntəqəsinə yaxınlaşa bilərlər, erməni pasportunu cırıb tullasın, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etsin”.

Ekspert bu prosesin həm də qarşılıqlı olmasını mühüm sayır: “Qərbi azərbaycanlılar da paralel şəkildə Ermənistan qayıtmalıdır. Köçəryan 10 noyabr sənədindən

danışsın, bu məsələ adekvat həllini tapmalıdır. Ermənistan isə demografik üstünlük olacağını bildiyi üçün Zəngəzura, Qərbi Azərbaycana qayıdışını istəməz. Ona görə də Paşinyan hökuməti Qarabağa qayıdışı gündəmə gətirmir, danışan Köçəryan kimilərdir. Onun isə bu haqda danışmağa mənavi haqqı çatmır. Bu Xocalı canisi indi Bakı Saakyanla birlikdə mühakimə edilməli idi”.

Xatırladaq ki, jurnalist Voskan Sarkisyan Tavuş rayonunda məskunlaşmış 2970 nəfər (780 ailə) erməninin bir hissəsinin oranı tərk etdiyini bildirib. O yazıb ki, hazırda onlardan cəmi 564 ailə (1920 nəfər) Tavuşda yaşayır. Yeni bir ildə 216 ailə və ya 1050 nəfər Tavuşu tərk edib. Bu faktın özü təsdiqləyir ki, ermənilər nəinki Qarabağa qayıtmaq istəməzlər, Ermənistandan da xarici ölkələrə gedirlər. Bu da erməniləri Qarabağa qaytarmaq istəyən xarici dairələrin arzusunu ürəyində qoymaq

dadır. Yanvarın 8-də Ermənistan XİN rəhbəri Ararat Mirzoyan Qarabağdan könüllü olaraq gedən ermənilərin qayıdışı haqqında danışarkən deyib ki, bu barədə yaxşı heç nə deyə bilməz: “Siz məndən ermənilərin Qarabağda yaşaması barədə soruşursunuz. Biz bu barədə danışmağa mənavi haqqı çatmır. Bu Xocalı canisi indi Bakı Saakyanla birlikdə mühakimə edilməli idi”.

Dağlıq Qarabağ nümayəndələrinin Azərbaycan hakimiyyəti ilə birbaşa danışqları məsələsi 2021-2022-ci illərdə müzakirə olunmuşdu. Amma bütün bu imkanlar konkret dairələrin səyləri ilə yoxa çıxdı. İndi baş verənlərdən sonra qayıdış haqqında danışmaq mənasızdır”.

Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”

İranla bağlı şok gəlişmə - ABŞ və İsrail hazırlıq içindədir

Tramp Ukraynadan sonra diqqətini hara yönəldəcək?; Ağ Ev sahibinin Fələstinlə bağlı şok planı...

“Prezident Donald Tramp İsrailin Ağ Evdə indiyə qədərki ən yaxşı dostudur”, “The Times of Israel”in xəbərinə görə, bunu ABŞ dövlət katibi Marko Rubio ilə görüşdən sonra keçirilən mətbuat konfransında İsrailin baş naziri Binyamin Netanyahu bildirib.

Netanyahu Rubio ilə bir sıra məsələlərlə bağlı məhsuldar müzakirə apardıqlarını söyləyib: “İsrail və ABŞ İran təhlükəsinə qarşı çiyin-çiyinə dayanır. Biz hesab edirik ki, İrana, ayəullahlara nüvə silahına malik olmağa imkan vermək olmaz. İranın bölgəyə qarşı aqressiyası dayanmalıdır. Biz Donald Trampin dəstəyi ilə İranla bağlı işi başa çatdırmaqla və başa çatdıracağıq”.

Marko Rubio da İranın regionda ən böyük qeyri-stabilitet mənbəyi olduğunu, zorakılıq

aktlarının arxasında durduğunu vurğulayıb: “Bu məsələni həll etmək lazımdır. Nüvə silahına malik İran heç vaxt peyda olmayacaq. Donald Tramp da bu məsələ ilə bağlı mövqeyini dəqiə ifadə edib. Əgər Yaxın Şərqdə daha çox israili olsaydı, bölgə daha təhlükəsiz olardı”.

Maraqlıdır ki, səfər fonunda ABŞ İsrailə ağır aviabombalar verib. Bu, nə bombalardır? İsrail Tehranın nüvə obyektlərini vurmağa hazırlaşmı?

Bir müddət əvvəl prezident Məsud Pezeşkian bildirirdi ki, İranın nüvə obyektləri

vurularsa, onların yerinə ölkə boyu yüz qat artığı yaradılacaq.

“Tərxis Olunmuş Hərbçilərin Gəncləri Maarifləndirmə” ictimai birliyinin sədri, hərbi ekspert Emin Həsənlı Trampın əsas hədəfini açıqladı: “Tramp birinci hakimiyyəti dövründə İsrailə çox böyük dəstək oldu. Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanıdı. Bunu açıq şəkildə bəyan etdi. Həmçinin İsrailə çox böyük miqdarda silah yardımları etdi. Baydenin İsrailə vermədiyi silahları artıq Tramp verib. Bu, onu göstərir ki, Trampın ilk hədəfində Yaxın Şərq olacaq. Baydenin hədəfində öncəliklə Rusiya-Ukrayna müharibəsi idisə, Trampda tam fərqlidir. O, bu müharibəni bitirib, Yaxın Şərqi alovlandırmaq niyyətindədir. Fələstinliləri Qəzzadan köçürmək, onları Amerikanın nəzarətinə götürmək istəyir. Aydın məsələdir ki, onun niyyəti oranı İsrailə verməkdir və bu istiqamətdə ardıcıl addımları atır. İsrailin baş nazirinin verdiyi açıqlamalar, İsrail rəhbərliyinin Tramp tərəfindən yüksək səviyyədə qəbul edilməsi, dövlət katibi ilə baş nazirin görüşməsi, İsrailə hər cür dəstəyin verilməsi onu deməyə əsas verir ki,

İranın vəziyyəti yaxşı olmayacaq. İsrail-İran müharibəsi də başlaya bilər”.

Ekspertin fikrincə, İrandan sonra Amerika Çin məsələsinə yönələcək: “Bir sözlə, Trampın apardığı siyasət dünyada gərginlikləri daha da artıracaq”.

Hərbi icmalçı Səxavət Məmmədin sözlərinə görə, Trampın hakimiyyətə gəlməsi ilə ABŞ-in siyasətində dəyişiklik hiss olunur: “ABŞ bütün tərəfdaşlarına dolayısı ilə bildirdi ki, “həmişə sizi mən müdafiə etməyəcəm, siz də əlinizi daşın altına qoyun”. Bunu Rusiya-Ukrayna müharibəsi, Avropanın təhlükəsizliyi və NATO ilə bağlı gördük. ABŞ üçün bir nömrəli məsələ öz maraqlarıdır. Ona görə də ABŞ açıq şəkildə öz maraqlarının keçdiyi istiqamətlərdə hərəkət edəcək, digər sahələrdən isə açıq şəkildə çəkilecək. Hətta ABŞ ordusunun Avropadan, Baltikyanı ölkələrdən belə çəkilecəyi iddia olunur. ABŞ üçün Panama kanalı önəmli idi, onu həll etdi. Hind okeanı, Hörmüz körfəzi Vaşinqton üçün böyük önəm daşıyır, hətta İranın nüvə proqramından daha çox Hörmüz körfəzi önəmlidir. Yeni ABŞ İrana müdaxilə edəcək-

sə, bunu İsrailə, nüvə obyektlərinə görə yox, məhz yollar üzərində nəzarəti ələ keçirməyə görə edəcək. İsrailə verilən aviabombalar ən müasir, hədəfləri dəqiq məhv etmək qabiliyyətinə malikdir. ABŞ əgər İranı vuracaqsa, təbii ki, öz müttəfiqi İsraili də yanında görmək istəyəcək. İsrailin aviasiyası son dərəcə müasir və güclüdür. Trampın bəyanatlarından açıq şəkildə görünür ki, onun hədəfində Rusiya yoxdur. Əsas hədəf kimi Çin və İran götürülüb. İran da bunun fərqindədir. İran əgər müqavimət göstərəcəksə, ABŞ-in Hörmüz körfəzi ilə bağlı istəklərinə əməl etməyəcəksə, ABŞ mütləq şəkildə hərbi müdaxilə edəcək. Nüvə obyektləri isə bu işin beynəlxalq ictimaiyyət üçün bəhanəsi olacaq. Necə ki, bunu Əfqanıstanda, İraqda etmişdilər. Çin də fərqindədir ki, ABŞ Çinə qarşı da addımlar atacaq. ABŞ İran üçün İsraili hazırlayırsa, Çin üçün isə Hindistanı hazırlayır. Hətta bunun üçün Hindistana aviasiya vasitələri satmaqla və birgə hərbi

məhsulların istehsalı ilə bağlı razılığa da gəldilər. ABŞ Ukrayna müharibəsini qısa zamanda dondurub, əsas diqqətini İran və Çinə yönəldəcək. İran da hazırlıq içərisindədir. İran daha çox hava hücumundan müdafiə sistemləri alır. Çünki bilir ki, əsas zərbələr havadan gələcək. ABŞ və İsrailin İrandan quru əməliyyatları keçirəcəyi inandırıcı deyil. Çünki İran nə Əfqanıstan, nə də İraqdır. İranın quru qoşunları kifayət qədər güclüdür. İranın da edə biləcəyi şeylər var. Məsələn, İrana bağlı terror qruplarının ABŞ-da terror aktları törədetməyi ehtimalı artacaq. Bu təkə ABŞ-da yox, elə Qərb ölkələrində də mümkündür. İran eyni zamanda ABŞ-in ərəb ölkələrindəki hərbi bazalarını da vura bilər. Bu proses o zaman asan keçə bilər ki, İran daxilində milli münaqişə başlayar. Şübhəsiz ki, İrana qarşı hərbi əməliyyatlar həyata keçiriləcəksə, Cənubi Qafqaz da bunun ağır nəticələrini hiss edəcək”.

Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

Rusiya və ABŞ arasında bir çox sahələr üzrə razılaşmaların əldə edilməsi yönündə proses gedir. Artıq ikitərəfli təmasların genişləndirilməsi üçün Moskva və Vaşinqtonda diplomatik nümayəndə heyətinin yaradılması barədə razılığa gəliblər. Bu barədə Amerika Birləşmiş Ştatlarının dövlət katibi Marko Rubio Ər-Riyadda Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovla danışıqlardan sonra deyib.

Rubio bildirib ki, Qərb Ukraynadakı müharibəni həll etmək üçün Rusiya Federasiyasına qarşı bəzi iqtisadi sanksiyaları ləğv etməli olacaq. Eyni zamanda o xəbərdarlıq edib ki, "bütün tərəflər" Ukraynadakı vəziyyətin sülh yolu ilə nizamlanması şərtləri ilə razılaşmalıdır. O təklif edib ki, Avropa İttifaqı da Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etdiyi üçün nə vaxtsa danışıqlar masası arxasında olmalıdır: "Sanksiyalar bu münəvişənin nəticəsidir. Biz onların yumşaldılması şərtlərini əvvəlcədən müəyyən etmək niyyətində deyilik. Və təbii ki, biz bunu nə bu gün, nə də mətbuat konfransında müzakirə etməyəcəyik. Avropa İttifaqı nə vaxtsa danışıqlarda iştirak etməli olacaq, çünki onların da sanksiyaları var".

Daha sonra ABŞ dövlət katibi avropalı müttəfiqlərinə bildirib ki, ABŞ ən azı Ukraynada müharibənin dayandırılması ilə bağlı razılıq əldə olunana qədər Rusiyaya qarşı sanksiyaları davam etdirəcək. Bu məlumatı "Bloomberg" öz mənbələrinə istinadən yayıb. Agentlik qeyd edir ki, Rubio telefon danışıqında avropalı həmkarlarını sanksiyaların daha əvvəl ləğv edilməyəcəyinə inandırır.

Bildirilir ki, sanksiyaların bir çoxu avropalı müttəfiqlərlə əməkdaşlıq çərçivəsində tətbiq edilib. Buna görə də ABŞ-ın məhdudiyyətləri vaxtından əvvəl ləğv etməklə bağlı mümkün qərarı Avropanın Putini müharibəni maliyyələşdirmək üçün lazım olan puldan məhrum etmək səylərinə ciddi zərbə vuracaq. "Rubionun sanksiyalarla bağlı arxayınlığı ABŞ-ın Bayden administrasiyasının Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi ağır maliyyə sanksiyalarını yüngülləşdirəcəyindən qorxan avropalı müttəfiqləri rahatlaşdırma bilər".

Bu arada Dövlət Departamentinin Rubionun avropalı müttəfiqləri ilə danışıqları ilə bağlı hesabatında sanksiyalardan bəhs edilməyib, lakin ölkələr "Ukraynadakı münaqişəyə davamlı son qoymaq üçün işləmək üçün sıx əlaqə saxlamağa razılaşıblar".

ABŞ-ın yeni rəhbərliyi Rusiya ilə danışıqlara gedib, sanksiyaların yumşaldılması barədə ehtimallar

üzərində qurulub: az xərcləyib çox qazanmaq. Keçmişdə Amerikanın digər ölkələrə etdiyi yardımları, xərcləri də geri qaytarmağa çalışır. Ukraynaya da bu məqsədlə bir təklif edib ki, sənə edilən yardımların əvəzində nadir metallar və mineral ehtiyatlarının yarısını - təxminən 500 min dollarlıq hissəsini mənə verməlisən. Aydın məsələdir ki, təklifin arxasında təhlükəsizlik təminatı olmadığına, həmçinin ədalətsiz xarakter daşdığına görə Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski onu qəbul etmədi".

Politoloq bildirir ki, Rusiya Trampın bu yanaşmasından hiyləgər-

edilib: ikili təyinatlı malların Rusiyaya reixracına demək olar ki, yol verilməyib, həmçinin Rusiya ilə sanksiyalara zidd olan maliyyə əməliyyatları aparılmayıb. Bu baxımdan, Rusiyaya qarşı sanksiyaların yumşaldılması Azərbaycan üçün hər hansı itirilmiş gəlirin bərpasına gətirməyəcək. Lakin bu, Azərbaycanın iştirakçısı olduğu mühüm nəqliyyat layihələrinin icrasına ciddi problemlər yarada bilər. Belə ki, 2022-ci ildə Ukraynaya işğalçı hücumdan sonra Avropa İttifaqı Asiyadan yüklərin Rusiya üzərindən daşınmasını dayandıraraq, Rusiyadankənar ərazilərdən keçən ticarət yollarının inkişafını aktual-

Tramp Rusiyaya qarşı sanksiyaları yumşaltsa - Azərbaycanın iştirakçı olduğu iki layihə...

irəli sürərkən Avropa İttifaqı yeni sanksiya paketi üzərində işi yekunlaşdırıb. "Reuters"-in yaydığı məlumata görə, Avropa İttifaqına üzv 27 ölkənin daimi nümayəndələri Ukrayna münaqişəsinə görə Rusiyaya qarşı 16-cı sanksiyalar paketini təsdiqləyib. Paketin gələn həftə - Rusiyanın Ukraynaya işğalçı hücumunun üçüncü ildönümü ərəfəsində Al nazirləri tərəfindən rəsmən qəbul olunması və qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulur.

"Reuters"-in məlumatına görə, Al ölkələri Rusiyadan ilkin alüminium idxalını qadağan edəcək. Eyni zamanda Rusiya neft-qazının gizli daşınmasını təmin edən 73 tankerin də qara siyahıya salınacağı gözlənilir.

"Bloomberg"-in yaydığı məlumata əsasən, Al-nin Rusiyaya qarşı yeni sanksiyalar paketinə həmçinin Rusiyanın bəzi dəniz və hava limanları ilə əməliyyatların qadağan edilməsi də daxildir. Agentliyin məlumatına görə, məhdudiyyətlərə Rusiyanın daha 13 bankının SWIFT beynəlxalq ödəniş sistemində çıxışdan məhrum edilməsi də daxildir.

Bundan əlavə, Rusiya videooyun konsollarının satışı da qadağan olunacaq. Bildirilir ki, Rusiya hərbiçiləri bu konsollardan Ukraynaya qarşı hücum dronlarını idarə etmək üçün istifadə edirlər.

Al-nin yeni sanksiya paketində Rusiyadan maye

qaz idxalına bəzi məhdudiyyətlərin tətbiqi də nəzərdə tutulur. Eyni zamanda Rusiyanın neft-qaz emalı zavodlarına xidmətlərin qadağan olunması, 35 hüquqi, 48 fiziki şəxsin qara siyahıya salınması da nəzərdə tutulur.

Al ilə yanaşı, Böyük Britaniya, Kanada və Avstraliya da Rusiyaya qarşı sanksiyalar hazırlayırlar və onların da gələn həftə açıqlanacağı gözlənilir.

İqtisadiyyat üzrə Avropa komissarı Valdis Dombrovskis bildirib ki, ABŞ məhdudiyyətləri aradan qaldırmaq qərarına gəlsə belə, Avropa İttifaqı anti-Rusiya sanksiyaları siyasətindən əl çəkmək niyyətində deyil: "ABŞ-ın yeni administrasiyasının siyasətini nəzərə alaraq, Al öz təhlükəsizliyi ilə bağlı məsələləri öz əlinə almalıdır və bu, sanksiyalar siyasətinə də aiddir. Bilirsiniz ki, hazırda 16-cı paket üzərində iş gedir".

Avropa Komissiyasının sözçüsü Paula Pinho daha əvvəl vurğulamışdı ki, Al enerji sektorunda Rusiya əleyhinə sanksiyaları davam etdirəcək. O əlavə edib ki, ABŞ-ın Ukrayna böhranının sülh yolu ilə nizamlanması kontekstində bu məsələ ilə bağlı niyyətləri Avropa tərəfinin planlarına təsir etməyəcək.

Onu da qeyd etmək ki, ABŞ başda olmaqla, Ukraynadakı işğalçı müharibəyə görə Rusiyaya

2022-ci ildən indiyədək 800-dən çox sanksiya tətbiq olunub. Sanksiyalar Rusiyanın əksər banklarının, gəlir gətirən dövlət və özəl şirkətlərinin fəaliyyətini kəskin şəkildə məhdudlaşdırıb. Rusiyanın neft, qaz, kimya, qiymətli metallar, atom enerjisi və sair sahələrdə fəaliyyətini əhatə edir. Bundan əlavə, Rusiyanın əsasən Avropa ölkələrində olmaqla, 300 milyard dollar dəyərində dövlət ehtiyatları bloklanıb. Ötən il G7 tərəfindən qəbul edilmiş plan əsasında həmin vəsaitlərin yenidən investisiyasından əldə edilən gəlirlər hesabına qaytarılmaq şərti ilə Ukraynaya 50 milyard dollarlıq kredit ayrılıb.

ABŞ bu sanksiyaları qısa müddət ərzində ləğv edə bilirmi? Sualı cavablandırان politoloq, Atlas Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlunun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Tramp administrasiyasının hazırda əsas məqsədi Rusiya ilə Ukrayna arasında razılaşma əldə etməkdir: "Yeni münaqişəni köklü həll etmək indiki halda mümkün deyil, Tramp da bunu bildiyi üçün ən azından atəşkəsə nail olmağa çalışır. Atəşkəs olub, müharibə müvəqqəti də olsa dayansa, Tramp bunu öz uğuru kimi qələmə verəcək. Amma o, bir biznesmen kimi gəlirdə də maraqlıdır. Onun bütün xarici siyasəti, təhlükəsizlik siyasəti belə biznes maraqları

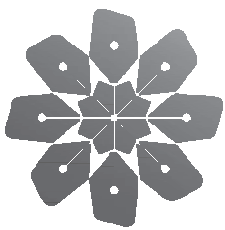
liklə istifadə etməyə çalışır: "Onlar bunu gizlətmirlər də. Səudiyyə Ərəbistanında keçirilən görüşlərdə Amerikaya iqtisadi səmərəli layihələr təklif ediblər. Hətta Rusiyadan çıxan Amerika şirkətlərinin 300 milyard dollar itirdiklərinə dair qeyri-dəqiq hesablaşma da açıqlayıblar. Rusiya rəsmiləri açıqlamalar verirlər ki, Amerika şirkətlərinə hər cür iş şəraiti yaratmağa hazırdırlar-filan. Yəni Rusiya Trampın biznes maraqlarını alovlandırmaq üçün danışıqlarda özünə lazım olanı qopartmağa çalışır. Bu vədlər Tramp üçün cəlbədicə görünür, o da müharibə bitmədən Rusiyaya qarşı sanksiyaların bəzilərinə aradan qaldırmağa cəhd edə bilər. Lakin bu, Amerika cəmiyyətində, elə administrasiyanın özündə dəstək qazınacaqmı? Müharibə bitmədən, Rusiya işğalçılıq niyyətindən əl çəkmədən bu addıma gedilməsi ABŞ-ın maraqlarına böyük zərbə kimi qiymətləndiriləcək".

E.Şahinoğluna görə, Ukrayna-Rusiya cəbhəsində müvəqqəti də olsa, atəşkəs əldə olunub, Tramp Putinin görüşü keçirilərsə, sanksiyaların yumşaldılması istiqamətində fəaliyyətlər başladıla bilər.

Azərbaycan indiyədək Rusiyaya qarşı tətbiq olunan heç bir sanksiyaya qoşulmayıb. Eyni zamanda sanksiya rejimlərinə əməl

laşdırıb. Belə yollardan biri Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizidir. Çindən Avropaya və əksinə yükdaşımaların Rusiyadan kənar keçməklə ən əlverişli həyata keçirilməsi marşrutu kimi Transxəzər dəhlizinə Al-nin marağı xeyli artıb. Brüssel dəhlizinin Mərkəzi Asiya ölkələrindən keçən hissəsində infrastrukturun inkişafına 10 milyard avro investisiya yatırmağa qərar verib və artıq bu məbləğin ilk 3 milyard avrosu ayrılıb. Bundan əlavə, ABŞ-ın da aktiv dəstəyi ilə beynəlxalq maliyyə qurumları dəhlizin inkişafına maliyyə ayırmağa başlayıblar. Azərbaycanda da bu marşrutun inkişafı məqsədilə öz ərazisində infraqururta 1 milyard dollara yaxın əlavə vəsait yatırılıb. Rusiyaya qarşı sanksiyalar aradan qaldırılsa, bu ölkədən yükdaşımaların bərpası məsələsi də həllini tapacaq. Bu isə Azərbaycan üzərindən reallaşan Transxəzər dəhlizinin arxa plana keçməsinə gətirib çıxara bilər.

Rusiyaya qarşı sanksiyalar yumşaldılacağı təqdirdə bu ölkənin Hindistan və Fars körfəzi ilə əlaqələnməsində əsas rol oynamağa başlayan Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinə marağını azaldacaq. Bu isə yenə də Azərbaycanın yatırımlar etdiyi bu dəhliz layihəsi üzrə işlərin ləngiməsinə səbəb ola bilər.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gənc nəslin milli mənlük şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

“Gənclik insanın ən qaynar, ən enerjili zamanıdır. İnsan üçün ən vacib dövrü əhatə edir. Gənclik dövründə peşə seçimi edilir, təhsil alınır, gələcək həyatın bünövrəsi qoyulur. Asudə vaxtının səmərəli təşkili, milli-mənəvi dəyərlər və özünün cəmiyyətdə təsdiqi və s. meyarlar insanın necə formalaşması, yaşaması, həyat tərzinin necə olması və cəmiyyətdə necə mövqe tutması anlamına gəlir”.

Bu fikirləri “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında **Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov** bildirib.

Deputat xatırladı ki, Azərbaycan dünyada az ölkələrdən biridir ki, dövlət gənclər siyasəti sahəsinə çox böyük diqqət yetirir: “Ulu öndər müstəqil Azərbaycanın Prezidenti olanda 1994-cü ildə ilk yaratdığı mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı Gənclər və İdman Nazirliyi oldu. Bu nazirliyin yaradılmasında hədəf-

lər var idi. Ulu öndər Heydər Əliyev bildirdi ki, Azərbaycanın gələcəyi gənclərdən asılıdır. Gənclərlə gərgin işləmək lazımdır. Azərbaycan gənci savadlı, vətənpərvər olmalı, milli ruhda tərbiyə almalıdır. Gənclər 44 günlük Vətən müharibəsində etimadı uğurla doğrultdular, həm vətənpərvər ruhlarını, həm də döyüş qabiliyyətlərini ortaya qoydular, o cümlədən bilik olimpiadalarında, idman meydançalarında özlerini sübut etdi-

lər. Gənclərimiz bu gün aktiv həyat tərzini sürür. Dövr sürətlə dəyişir. Gənclərimiz də bir çox müsbət və mənfi axınların içindədirlər. Dünyada demək olar, sərhədlər yoxdur. Bir çox cərəyan da çoxdur və dünyanı dolaşmaqdadır”.

Deputatın sözlərinə görə, dövrün müsbət tərəfləri bilik almaq, təcrübə toplamaq, biliyi bacarığa çevirməyin əvvəl-

ki illərə nisbətən daha əlçatan olmasıdır: “Amma eyni zamanda internetin sürətli inkişafı, gələn yeni dəyərlər içərisində mənfi tendensiyaaların da olması gənclərin həyat tərzinə mənfi təsir göstərir. Bu mənada gənclər ayıq olmalıdırlar. Çünki gələn dəyərlərin içərisində milli kimliyin, torpağa bağlılığın, dövlətinə və xalqına sadiqliyin əksini təbliğ edən cərəyanlar da çoxdur.

Gənclərin bu məsələdə əsas rolu yaxşını pisdən ayırmaq və onu özünün həyat tərzinə çevirməkdir”.

Deputata görə, maarifləndirici tədbirlər gənclərin ruhuna aid hazırlanmalıdır: “Müasir gənclik dünyanın sürətli inkişafını anlayır, görür və onlar da sürətlə inkişaf etməyə başlayırlar. Ona görə də uzun illər öncə aparılan təbliğat bu gün gənclərə maraqlı

deyil. Gənclər xronometraji uzun olan filmlərə, geniş yazılara yaxud böyük məruzə olan tədbirlərə meyl etmirlər. Onlar daha çox qısa, daha çox danışılan, eşidilən, lakonik olan, hədəfə dəyən mövzulara qavraya bilirlər. Deməli, biz maarifləndirici təbliğat məsələlərində bugünkü gənclərin marağı və meyllərini dəridən öyrənməliyik. Bu, orta məktəblərdən başlamalıdır.

Bundan başqa, gənclərin kumir saydığı şəxslərlə, qəhrəmanlarla görüşlər təşkil edilməlidir. Onların həyat tərzini gənclərə nümunə kimi göstərməlidir. Gənclərin maraqlarına uyğun kiçik və böyük klublar yaradılmalıdır. Könüllülük hə-

rəkəti ölkəmizdə çox böyük vüsət alıb. Könüllü gənclər Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına önəmli töhfələr verirlər. Bu da onların fərdi inkişafında müsbət təsirlər göstərir. Bu mənada həm televiziyaaların, həm ümumilikdə mətbuat orqanlarının üzərinə çox böyük vəzifələr düşür.

Dünyada bir çox böyük qara qüvvələrin məqsədi milli dəyərləri gənclərin əlindən alaraq onu manqurtlaşdırmaq, zombiləşdirməkdir. Biz dəfələrlə şahidi olmuşuq ki, hər hansı yad təsirlər gənclərə daha tez təsir göstərir. Bu mənada gənclik həm də bu riskin altındadır. Odur ki, gənclər daha diqqətli olmalıdırlar, eyni zamanda onlara onların maraqlarına uyğun mövzularla təsir göstərilməlidir. Gənclərə əsasən biliklə bərabər, bacarıqları da təlqin etmək lazımdır”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Salayev doğru deyir: Türk dili Azərbaycan üçün “təhlükə”dir

Ayaz Salayev əslində olduqca maraqlı bir polemika açıb, ona görə yox ki, Rusiyada təhsil almasını qabardaraq, rus dili və Rusiya təhsilinə yüksək qiymət verib, o cümlədən Türkiyə türkcəsini Azərbaycan dili üçün təhlükə sayıb; ona görə ki, bu yanaşmanın ortaya atılması hara gedəcəyimiz və ya getməli olduğumuz haqda qərar verilməsi baxımından önəmlidir.

Ayaz Salayev o baxımdan haqlıdır ki, rus dili Azərbaycan dilinin identikliyinə bu dərəcədə, hazırda, indiki zamanda daha az təhlükə törədir, nəinki Türkiyə türkcəsi. Çünki rusca ən azı effektiv quruluşuna görə Azərbaycan dilini dağıtmaq gücündə ola bilməz.

Ancaq: Təhsil aldığı, danışdığı, elmi biliklərə yiyələndiyin dil birbaşa düşüncə və təfəkkürə təsir edir. Marrın 100 il öncə dediyini artıq bütün dünya dilçiləri və psixoloqları qəbul edib ki, dil - təfəkkür vasitəsidir. Bir dildə yüksək səviyyədə danışmaq üçün həmin dildə düşünmək vacibdir - uşaq ibtidai, orta və ali təhsil aldığı dildə düşünür və bu da onun dünyagörüşünə birbaşa təsir göstərir. Yeni sən rusca düşünürsənsə, rus dil məkanının, rus etnokulturunun təmsilçisən.

Rus dilinin təsiri altında Azərbaycan dilinin hansı təsirlərə məruz qaldığını xüsusi yada salmağa ehtiyac yoxdur - bu dilin mənfi və dağıdıcı təsiri hazırda da məişət dilimizdə qalmaqdadır və “bir zat” dilimizi təmizləyə bilmirik.

Ən dəhşətli nümunə qazaxlarda, qırğızlardadır. Azərbaycanda bu təhlükə ona görə az

olub ki, ötən əsrin 50-ci illərindən başlayaraq, saysız-hesabsız dilçi alimimiz, ziyalıımız bu dilin identikliyi uğrunda sözün hər mənasında və bütün cəhətlərdə mübarizə aparıb. Nəticəsi olub və var, dediyim kimi, qazax və qırğız müqayisəsində bunu görə bilərik, sadəcə, bu müqayisə dilimizi tam şəkildə qoruya bildiyimiz anlamına gəlmir. Mütləq şəkildə hər bir uşaq ibtidai sinifdən ali məktəbə qədər ana dilində təhsil keçməlidir ki, bu dilin, mədəniyyətin, tarixin, kimliyin daşıyıcısına çevrilsin.

Paralel dil öyrənmək vacibdir - təəssüf ki, Azərbaycan coğrafi və informasiya dili baxımından hələ də rus dili məkanına daxildir və buna görə rusca bizim üçün zəruridir. Ancaq bu, məhz ikinci dil kimi öyrənilməlidir, yəni yetkin insan “rusca” düşünməməlidir, rusca danışmağı bacarmalıdır. Ruscadan ləhcəli danışmaq o deməkdir ki, adam ana dilində düşünür, sadəcə, beyində “sinxron tərcümə” ilə rusca danışır.

Türkiyə türkcəsinin təhlükəsi isə odur ki, dil, mədəniyyət, tarix - hər şey eynidir - biz Səlcuqların Azərbaycanda qalanları, Türkiyə türkləri isə Anadoluğa gedənlərdir. Türkiyə

ərəzi, əhali, elm, texnika dili olmaq, dünyaya qapı və s. baxımından türk ailəsi üçün favoritdir. Hazırda qardaş ölkədə türk dövlətlərindən çoxsaylı tələbə təhsil alır. Həmçinin son vaxtlar dünyanı fəth edən serialları Türkiyə türkcəsinin arealını həddən artıq genişləndirib.

Gözlənilən Türk Birliyinin də lokomotivi Türkiyədir. Bu halda biz niyə hələ də, məsələn, qazaxla, qırğızla, özbəklə, türkmənlə “rusca” anlaşılmalıyıq? Yeni dilimizin identikliyinə qorumaq istəyirikse, ruscadan tutmuş hazırkı Türkiyə türkcəsinə qədər, hər təzyiqdən sığortalanmalıyıq. Bəs bu, bizim gələcək hədəfimizdir? Mak-

simum şəkildə özümüzü Türkiyə türkcəsindən qoruyub, inadla, məsələn, “bilgisayar” deyil, “kompüter” yazmağa və deməyə davam etməyimizin anlamı nədir?

Türkiyə türkcəsi kifayət qədər inkişaf etmiş, məhz gəlmiş dildir və onun Azərbaycan da daxil olmaqla, bütün türk dillərinə təsiri mütləq olmalıdır, buna açılmalıyıq, bu istiqamətdə getməliyik. Türkiyə türkcəsinin türk xalqlarının ortaq dili olmaq potensialı həddən artıq böyükdür. Bunun qarşısını niyə almalıyıq? Hansı tarixi, siyasi, mədəni səbəblərə görə?

Amma həddən artıq vacib məqamları da unutmamalıyıq:

Türkiyə türkcəsinin də və-təni Azərbaycandır; ancaq Türkiyə türkcəsi ötən əsrin əlifba islahatı ilə ciddi şəkildə ilkinliyindən ayrılıb. “Ə” saiti niyə Türkiyə qrammatikasında olmamalıdır? Axı Türkiyə türkləri canlı danışqda bu saitdən maksimum istifadə edir.

Yaxud: kar samitlərin cingiltiəməsi. Türkiyə türkləri də “dağ”, “demir” deyir, ancaq “tavşan”da, “kar”da, “kara”da, “bulut”da və s. qalmaqda davam edirlər.

Kar samit dilin ilkin mərhələsi üçün xarakterikdir - açın Kitabı-Dədə Qorqudu, baxın: biz məhz o cür “ortaq” danışmışıq. Lakin dilin qədimliyini göstərən əsas faktorlardan biri də kar

samitin cingiltiəməsidir. Yeni dilçilik nəzəriyyəsinə görə, kar samitlərin cingiltiəməsi üçün dilin ən azı 1500 ilə yaxın yaşı olmalıdır.

Orxon-Yenisey dilindən ən azı 1500 il keçibmi? Bəs niyə, məsələn, “tağ” - “dağ”laşdığı halda, “kar” “qar”a, “tavşan” “dovşan”a və s. çevrilməyib? Çünki Türkiyə türkcəsinə süni müdaxilə edilib, canlı danışqda işlənən səslər əlifbada əksini tapmayıb, daha sonrakı dövrdə isə - 40-50-ci illərdə - feillərin sonuna bir qondarma “İstanbul estetikası” yapışdırılıb, “şəhərləşdirilib” və dil bir çox istiqamətdə təbii axarından ayrılıb. Halbuki Türkiyənin “şəhərləşməyən” dili Azərbaycanda dil ilə az qala tam-tamına eynidir.

Yeni “təhlükəni” aradan qaldırmaq üçün Türkiyədə bəzi sait/samitlərin (ə və x mütləqdir) dildə bərpası vacibdir; Türkiyə türkcəsi təbii axarına qaytarılmalıdır, bunun ardınca bütün türk ləhcələrinin qarşılıqlı təması artırılmalıdır: süni müdaxilələri tapıb, hamısından dili arındırıb, yazı və ədəbi dil qaydalarını xalqın ixtiyarına buraxmalıyıq - xalq özü öz əski sözlərini də bərpa edəcək, dilin inkişaf xüsusiyyətlərini də özü nizamlayacaq. Əmin olun, onda biz “kasaba” deməyəcəyik, Türkiyə türkləri “qəsəbə” deyəcəklər...

Bir neçə onildən sonra isə Orxon-Yenisey, Kitabı-Dədə Qorqud, Manas... “dili”ni anlayan heç bir türk qalmayacaq.

Sayı 30 milyondan artıq bir toplumun öz ana dilində rəsmi səviyyədə danışa bilməməsi gerçəyi bu günlərdə əslən Təbrizdən olan prezident Pezeşkiyanın iştirak etdiyi görüşdə cılıpaqlığı ilə üzə çıxdı. Aydın oldu ki, İranda prezident belə ana dilində danışmaq hüququndan məhrumdur.

İran dövləti nəyə görə ana dili məsələsinə bu qədər həssasdır? Bilindi ki, bir sıra çoxmillətli Avropa ölkəsində bir neçə rəsmi dil mövcuddur və hər kəs öz ana dilində danışır, yazır, təhsil alır. Məsələn, İsveçrə, Belçika, Lüksemburq və başqa ölkələr buna misal ola bilər. İranda isə hamı vahid dildə danışmağa məcbur edilir.

Ekspertlər qeyd edir ki, İranın bu məsələyə həssas yanaşmasının bir neçə səbəbi var. İran hakimiyyəti vahid milli kimlik yaratmaq üçün fars dilini yeganə dominant ünsiyyət vasitəsi kimi saxlayır. Həmçinin türklərin və digər etnik qrupların ana dilində təhsil hüququnun tanınması onların mədəni-siyasi mövqelərini gücləndirə bilər. Bu da İranın vahid dövlət modeli üçün təhlükə kimi qəbul edilir.

Bundan başqa, İranın müxtəlif dövrlərdə çoxmillətli imperiya olması və daxili separatizmdən çəkinməsi ana dili məsələsinə da-

ha da mürəkkəbləşdirir.

Mövzu ilə bağlı millət vəkili Tənzilə Rüstəm-xanlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Ümumiyyətlə, rəsmi dövlət dilinin bir dil olmasının tərəfdarıyam. Bəzi ölkələrdə iki dil var. Həmin ölkələr ömür boyu müstəmləkə altında qalıblar. Məsələn, 600 il işğal altında olan Hindistanda dövlət dili, rəsmi dil ingilis dilidir, lakin ölkənin milli dili hind dilidir. Millət də öz dilində danışır.

Azərbaycanda da rəsmi dövlət dili Azərbaycan türkcəsidir. Amma uzaqdan nümunə axtarmağa ehtiyac yoxdur. Elə Azərbaycanın özündə də yaşayan xalqların hamısı öz ana dilində danışır, yazır, oxumaq imkanları var. Azərbaycanın kənarda təhsil alıb geri dönmələri də az deyil. Bununla demək istəyirəm ki, Azərbaycanda heç kimin öz ana dilində danışmasına dövlət tərəfindən qadağa qoyulmayıb. Belə bir hal heç vaxt olmayıb. İran məsələsi isə tamamilə fərqlidir. Üstəlik, İran yalnız orada yaşayan Azərbaycan türklərinə bu qadağanı tətbiq edib.

İranda 200 min civarında erməni icma halında yaşayır. Onların öz məktəbləri, kilsələri, ibadət xanələri, mətbəələri var və qəzet buraxırlar. Bir dəfə İrandan gələnlərə bu haq-

Təbrizdə ana dili problemi - yazmaq yasaqdır, danışmaq isə...

da sual vermişdim ki, niyə ermənilərə bu şəraiti yaradırsınız, Azərbaycan türklərinə isə yox? Cavab vermişdilər ki, "Azərbaycan türkləri müsəlmandır, onları özümüz kimi görürük, amma ermənilərə azlıq kimi baxırıq, ona görə də onlara fərqli yanaşırıq". Lakin hər kəsə məlumdur ki, İran hakimiyyətinin əsas problemi Azərbaycan türkləridir. İranda 30

milyondan çox Azərbaycan türkü yaşayır və hakimiyyət Rusiya ilə birlikdə Azərbaycanı ikiye böldüklərini anlayır, bu səbəbdən Azərbaycan türklərini öz-ləri üçün təhlükə hesab edirlər. Digər millətlər belə məhdudiyyətlə üzləşmir.

Çox təəssüf ki, İranda prezidentlər dəyişsə də, dövlətin siyasəti və sistemi dəyişməz qalır. Bu, Amerika və Rusiya üçün də ke-

çərlidir. Yəni İranda elə bir sistem qurublar ki, Pezeşkiyan getmə də, başqası gəlsə də, siyasət eyni qalacaq. Biz hələ Pezeşkiyanı özümüzün bildik, Azərbaycan türküdür. Lakin əgər Pezeşkiyan prezident oldu-ğu halda belə öz ana dilində danışmağa çətinlik çəkirsə, indi düşünün, ölkənin sırası vətəndaşları hansı vəziyyətə düşəcək. Bu, İran dövlətinin və siyasətinin əsl mahiyyətini, iç üzünü göstərir".

Politoloq Elxan Şahinoğlu da qeyd edir ki, prezident Pezeşkiyan Azərbaycan türkü olsa da, İranın mühafizəkar dairələri tərəfindən ona maneələr yaradılır: "Onun çıxışında Şəhriyarın şəirlərindən sitat gətirməsinə dərhal kiminsə çıxıb qeydlə reaksiya verməsi onu göstərir ki, adi bir türk dilində danışması mühafizəkar dairələrdə ciddi reaksiya do-

ğurur. Pezeşkiyandan tələb olunan odur ki, mühafizəkarların nə deməsindən asılı olmayaraq, verdiyi vədləri yerinə yetirsin, iqtisadi problemləri həll etsin, insanlara daha çox azadlıq versin və İranda yaşayan xalqların istəklərinə diqqət-lə yanaşsın.

Əlbəttə ki, o özü də bunu istəyir. Mühafizəkarlar hər zaman bu siyasətdə Pezeşkiyana mane olacaqlar və konstitusiyaya görə də ali dini liderin səlahiyyətləri çox böyükdür. Amma məsələ burasındadır ki, Pezeşkiyanı xalq seçib. Ali dini lider isə seçkilərdə qalır, onu bir qrup molla seçir. Buna görə də Pezeşkiyan bu səlahiyyətdən istifadə edərək, mühafizəkarların müqavimətinə baxmayaraq, hədəflədiyi vəd etdiyi islahatları həyata keçirməyə çalışmalıdır".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Hamı mülk sahibi deyil, ancaq hamının mənzili var... - Avropa örnəyi Azərbaycanda mümkündürmü?

Daha bahalı evlər, daha çətin yaşayış - mənzil böhranına alternativ həll yolları

Mənzil bazarında qiymətlərin fantastik həddə qalxması göstərir ki, artıq orta təbəqəyə mənsub olan insanların 150-200, 250-300 minə ev ala bilməsi, mülki sahibi olması çətinləşib. Bu, dünyanın əksər meqapolislərində müşahidə olunan tendensiya. Urbanizasiya prosesi davam edir, insanlar böyük şəhərlərə axışır, ona görə də iri şəhərlərdə mənzillər ildən-ilə bahaləşir.

Ancaq bir çox ölkələrdə bunun çarəsi tapılıb: insanlar mülk sahibi olmadan işlədikləri yerə yaxın mənzillər tədarük edib yaşayır, sadəcə, optimal həddə kirayə haqqı ödəyirlər. Bir müddətdən sonra iş və yaşayış yerini dəyişəndə onlar asanlıqla şəhərin başqa səmtinə və ya başqa şəhərə daşınırlar, həmin yerdə də rahat şəkildə kirayə mənzil tapırlar. Məsələn, Almaniya dövlət uzunmüddətli sosial mənzillər tikir və aşağı gəlirli ailələrə münasib qiymətə kirayə verir.

Fransada isə "HLM" adlı sosial mənzil sistemi mövcuddur, burada kirayə haqları gəlir səviyyəsinə uyğun tənzimlənir.

İsveçdə də dövlət və bələdiyyələr mənzil fondunu genişləndirərək kirayə bazarını tənzimləyir. Kirayə haqları çox ciddi qaydalara tabedir.

Niderlandda aylıq gəliri 44 min avrodan aşağı olan ailələrə dövlət tərəfindən daha ucuz kirayə evlər təqdim edilir.

ABŞ-da isə xüsusilə böyük şəhərlərdə dövlət müəyyən vergi güzəştləri tətbiq edərək investorlara ucuz kirayə mənzil layihələri yaratmağa şərait yaradır.

Yaponiyada şirkətlər işçilər üçün xüsusi mənzil kompleksləri inşa edərək onlara münasib kirayə təklif edir.

Eləcə də Cənubi Koreyada dövlət subsidiyaları və iş yerlərinə yaxın kirayə mənzil layihələri vasitəsilə mənzil problemlərini həll etməyə çalışır.

Bəs Azərbaycanda təc-rübələri tətbiq etmək mümkün mü?

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "İlk növbədə onu qeyd edirəm ki, Azərbaycanda insanların

mənzil əlçatanlığının təmin olunması üçün dövlət tərəfindən müxtəlif mexanizmlər hazırlanıb və icra olunmaqdadır. Məsələn, ipoteka kreditlərinin verilməsi, kirayə mənzil mexanizmi, eyni zamanda sosial evlərin tikilməsi və sosial cəhətdən həssas insanlara təqdim edilməsi bu çərçivədə həyata keçirilən addımlardandır.

Lakin bir çox Avropa ölkələrində müşahidə edilən bu sistemin Azərbaycanda tətbiq edilməsi üçün hazırda mövcud olan imkanlar, düşüncələr ki, əlverişsizdir. Bu əlverişsizliyə səbəb

olan bir sıra obyektiv və subyektiv amillər mövcuddur. Konkret olaraq, Azərbaycanda ilk növbədə kirayə bazarında çevik və dayanıqlı bir sistem formalaşdırılmalıdır. Yəni insanlar münasib qiymətə mənzil əldə etməli və kirayə bazarında təklif edilən mənzillərin sayı tələbatı uyğun olmalıdır. Digər tərəfdən, bilavasitə kirayə prosesləri şəffaf və konkret müqavilələr əsasında formalaşmalıdır.

Lakin gələn etiraf edək ki, ölkənin böyük şəhərlərində, hətta Bakı şəhərinin özündə belə, kirayə mənzil

bazarında real statistikanı aparmaq çətinidir. Bunun əsas səbəblərindən biri kirayə müqavilələrinin geniş yayılmamasıdır. Hazırda Azərbaycanda kirayə mənzillərin böyük əksəriyyəti qeyri-rəsmi şəkildə icarəyə verilir, bu isə vergidən yayınma hallarına və kirayə bazarında qeyri-müəyyənliyə səbəb olur. Bundan əlavə, kirayədə qalan insanların uzunmüddətli icarə perspektivləri də qeyri-müəyyəndir. İş bazarının dayanıqsızlığı, əmək müqaviləsi olmadan çalışanların çoxluğu və qeyri-sabit gəlirlər də

kirayə bazasına təsir edən əsas faktorlardandır.

Avropa ölkələrində isə vəziyyət fərqlidir. Məsələn, müəyyən yerlərdə insanlar uzunmüddətli müqavilə ilə işlə təmin olunurlar və aldıkları əməkhaqqı kirayə mənzil üçün kifayət edir. Əgər Azərbaycanda da, xüsusən paytaxtda, uzunmüddətli və dayanıqlı əmək münasibətləri qurulsay, bu sahədə irəliləyişlər ola bilər. Yəni bir sahibkar zavod və ya fabrikin yanında yaşayış kompleksləri inşa edərək onları münasib qiymətlərlə kirayəyə verə bilər ki, işçilər həm işləsin, həm də yaşasın.

Lakin bu gün Bakı şəhərində kirayədə yaşayan insanların böyük əksəriyyətinin dayanıqlı işi yoxdur. Onların bir qismi taksici fəaliyyəti ilə məşğuldur, lakin bu sahədə gəlirlərin qeyri-sabit olması və qanunvericilikdəki dəyişikliklər onların fəaliyyətini çətinləşdirir. Digərləri pərakəndə ticarət, xidmət sektoru və digər qeyri-sabit sahələrdə çalışır, hətta əmək müqaviləsi olmadan işləyənlər də kifayət qədər çoxdur. Ümumiyyətlə, iqtisadi fəaliyyətin tam şəffaf olmaması və qeyri-rəsmi məşğulluğun yüksək olması Azərbaycan-da Avropa modelinə uyğun kirayə mənzil bazarının formalaşmasına mane olan əsas səbəblərdən biridir".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Masallıda qadınları “intim video” hədəsi ilə şantaj edən 25 yaşlı gənc saxlanılıb və ona 20 sutka inzibati həbs cəzası kəsilib. Halbuki hadisənin təfərrüatlarında bu şəxsin sosial şəbəkələrdə gənc qadınlara intim yaxınlıq təklif etdiyi, ancaq imtina cavabı aldıqdan sonra onların toy-nişan şəkillərini internetdən endirərək barələrində saxta “ifşa xəbərləri” yaydığı bildirilir.

Musavat.com həmin şəxsin əməllərinin təfərrüatları ilə bağlı yazı hazırlamışdı. Məlum olmuşdu ki, “TikTok” sosial şəbəkəsində “aydan.quluza-de” adlı profildən vətəndaşlar haqqında rüsvayedicə məlumatlar paylaşan şəxs 25 yaşlı Hafiz Paşalıdır. O, polis əməkdaşları tərəfindən müəyyən edilib. Hafiz Paşalı polisə dəvət edilən zaman inzibati binada yüksək səsle söyüş söyüb. O, polisə çağırılmasına etiraz edərək polis əməkdaşlarının ünvanına nalayiq ifadələr işlədib. Buna görə də İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 510 (xırda xuliqanlıq) və 535.1-ci (polis işçisi və ya hərbi qulluqçu ictimai qaydanın mühafizə vəzifələrini icra edərkən onların qanuni tələblərinə qəsdən tabe olmama) maddələri ilə ittiham elan edilib. Məhkəmə qərarı ilə 20 sutka həbs cəzası alıb.

Hafiz Paşalı polisləri təhqir etdiyi üçün pəşman olub. Ondan həmçinin sosial şəbəkələrdəki əməlləri barədə izahat alınıb. O, özünü təqsirli bilərək izahatında göstərib ki, xanımlara aid fotoları paylaşmış. Hafiz Paşalı qardaşının da bu əməli etdiyini söyləyib. Onun özünə məxsus 5 saxta sosial şəbəkə hesabı olub. Bu səhifələrdə 100 nəfərdən çox xanımın şəkillərini paylaşmış.

Polisdə dindirilən zaman Hafiz Paşalı barəsində paylaşım etdiyi xanımların əxlaqsız olduğunu deyib. Həmçinin əməlindən pəşman olmadığını əlavə edib. Müəyyən edilib ki, onun kimliyi bilinəndən sonra bir neçə şikayət də daxil olub.

Bu, Hafiz Paşalının ilk qanunazidd hərəkəti də deyil. Hazırda Masallı Rayon Polis Şöbəsinə barəsində daha bir işlə bağlı araşdırma gedir. O, başqa bir nəfəri döyməkdə günahlandırılır.

Xatırladaq ki, sosial şəbəkə istifadəçisi olan şəxslərin özəl fotoları (xüsusilə toy fotoları), videoları adicəkilən səhifələrdə təhqiredici formada təqdim edilirdi. Gəncin bu hərəkəti həm seksual qısnama, həm də böhtan atma kimi tövsiyə oluna bilərdi. Onun bu cür hərəkətləri nəticəsində gənc ailələrin dağılması, böhtana məruz qalanların qətlə yetirilməsi və ya yaralanması kimi insidentlərin törədilməsi də mümkün idi. Ancaq bu adama cəmi 20 sutka həbs cəzası verilib. Bu nə dərəcədə uyğun cəzadır?

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”a deyib ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 32-ci maddəsinin 3-cü hissəsinə əsasən, öz razılığı olmadan kimsənin şəxsi həyatı haqqında məlumatın toplanılmasına, saxlanılmasına, istifadəsinə və yayılmasına yol verilmir: “Qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, heç kəs onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmadan izlənilə bilməz, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qoyula bilməz. Son illər ərzində sosial şəbəkələrin populyarlaşması, əksəriyyətin sosial şəbəkə hesablarının olması, texnikanın inkişaf etməsi bəziləri üçün

“İntim video” ilə şantaja görə 20 sutka həbs? - iki baxış

Hüquqşünas: “Şantaj cinayətdir və müvafiq maddə ilə cəzalandırılır”

geniş imkanlar açıb. Sosial şəbəkə hesablarından video, fotoları kopyalayaraq süni intellekt, montaj proqramlarının verdiyi imkanlardan istifadə etməklə şantaj foto, videomateriaları hazırlayırlar. Bundan sonra da həmin foto və videomateriallardakı şəxslərə yollamaqla şantaja keçirlər. Şantaj cinayətdir və Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cəzalandırılır.

Natiq Ələsgərov deyib ki, şantaja görə pul tələb

etmə cinayət məsuliyyətinə səbəb olur: “Cinayət Məcəlləsinin 182-ci maddəsinə əsasən, intim şəkillərlə və sair rüsvayedicə məlumatların yayılacağı ilə şantaj edərək pul tələb edən şəxsi 3 ildən 5 ilədək azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir. Bu hərəkətlər qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə və ya zor tətbiq etməklə törədildikdə və ya təkrar törədildikdə və ya xeyli miqdarda pul tələb etməklə

törədildikdə, təqsirkar şəxsləri 5 ildən 10 ilədək azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir. Şantaj və ya fiziki zor tətbiq etməklə külli miqdarda pul tələb edildikdə və bir sıra digər hallarda təqsirli şəxsləri 10 ildən 15 ilədək azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, şantaja görə qanunvericilikdə çox ciddi cəzalar nəzərdə tutulsa da, qurbanlar məsələnin böyüyəcəyin-

dən, daha çox insanın məsələdən xəbərdar olacağından ehtiyat edərək, onları şantaj edən şəxslər barədə polisə məlumat vermirlər: “Bu cür yanaşma doğru deyil və digər şəxslərin də şantaj olunmasına yol açır. Ona görə də qurbanları barələrindəki şantaj sənədlərinin yayılacağından ehtiyat etməkdən çəkinməli, dərhal hüquq mühafizə orqanına məlumat verməlidirlər. Digər tərəfdən də bu insanlar şikayət etməməklə dəmi olaraq təhdid altında yaşamağa məcbur olurlar. Praktikiyadan deyərək ki, əksər hallarda şantaj qurbanı olan şəxslər sonda məcbur qalaraq polisə müraciət edir”.

20 sutka inzibati həbs cəzası kəsilməsinə gəlincə, Natiq Ələsgərov deyib ki, bu halda tələb etmə halı yoxdur: “Bu şəxs videoları yaysa da, konkret olaraq kimdənsə qarşılığında tələb irəli sürməyib. İşdə zərərçəkən tərəfin şikayəti də yoxdur. Bu baxımdan bu əmələ görə ona cəza təyin olunmayıb, məhkəməyə iş göndərilməyib. Onu yalnız polisə qarşı qanunsuz hərəkətlərinə görə cəzalandırıblar. Əgər bu şəxslərlə bağlı konkret şikayətçi olacaqsa, təbii ki, barəsində sət cəza təyin oluna bilər”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

“Ata, Rafiqi deşik-deşik elədim” - Yaralıyev qayınatasını elə yaralaymış ki... - təfərrüat

Qayınatasını xüsusi amansızlıqla qətlə yetirməkdə ittiham olunan Eldəniz Yaralıyevin cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsində baş tutub. 17 il azadlıqdan məhrum edilən Eldənizin cinayət işinin təfərrüatları məlum olub.

Musavat.com xəbər verir ki, istintaq qətlin ailə münasibəti zəminində olduğunu müəyyən edib.

Məlumatla görə, Eldəniz içki düşkünü olduğu üçün ailəsini incidirmiş. Qayınatası buna görə ona irad bildirmiş. Münasibətlər gərginləşəndə Rafiq Qubatoq qızını və nəvələrini öz evinə aparıb.

İstintaq müəyyən edib ki, Eldəniz cibinə bıçaq qoyaraq qayınatasının evinə gəlib, hasardan asıb, ev sahibinin evdə olmadığını görüb, həyətdə gizləyib. Qayınatası gələndən sonra o, nəvələrinin gözü qarşısında ona 10-dan çox bıçaq zərbəsi vuraraq, xüsusi amansızlıqla öldürüb.

Eldəniz ifadəsində özünü qismən təqsirli bilib. O deyib ki, qayınatası-

nı öldürmək niyyəti olmayıb: “Həmin gün yoldaşıma zəng edib uşaqları soruşdum. Çünki uşaqlar iki gün idi ki, xalasıgildə idi. Mən də onları görmək istəyirdim. Zəng edəndə yoldaşım dedi ki, uşaqlar gəlməyib. Həmin vaxt içkili idim. Bunu eşidəndə əsəbləşdim. Evə gələndə gördüm ki, uşaqlar evdə yoxdu. Bunu biləndə lap əsəbləşdim. Yenə də araq içdim. Sonra evdən bıçaq götürüb qayınatamla gət-

dim. Həyətdə onların gəlməsini gözlədim. Onlar gələndə uşaqların evə getməsinə gözlədim. Qayınatamla danışımağa başladım. Ona ailə məsələlərimə müdaxilə etməməsinə dedim. Məni təhqir elədi. Mən də bıçağı çıxarıb vurdum. Neçə zərbə vurduğumu xatırlamıram. Sonra Zümrüd gəlib dedi ki, atamı vurma. Sonra özümü saxladım”.

Suallara cavab verən Eldəniz deyib ki, ailəsində-

ki problemlər onun içki içməsinə görə yaranmış: “Yoldaşım deyirdi ki, içəndə ağzının danışığını bilmirsən. Buna görə yola getmirdik. Qayınatam əvvəllər məhkum olunmuşdu. Mənimlə söhbət edəndə deyirdi ki, mən oraları görüb gəlmiş adamam, bir də içkili gəlsən, məndən incimə. Axırkı gün də məni görəndə “yenə içib gəlmisən, alkaş” dedi”.

Qəbələ aeroportunun nəzarət postunda işləyən El-

dəniz deyib ki, o, bıçağı qayınatasından qorxduğuna görə götürüb: “Dediym kimi, qayınatam əvvəl məhkumluq yaşamışdı. Bundan ehtiyat edib bıçaq götürdüm”. Mərhumun həyat yoldaşı Əsmayə Qubatoq dindirilən zaman ərinin qatiline ağır cəza verilməsini istəyib: “Rafiqin onunla problemi yox idi. Sadəcə, çox içdiyinə görə irad bildirirdi. Dəfələrlə ailədə söz-söhbət olmuşdu. Rafiq həmişə onların mehriban olmasını istəyirdi. Əlindən gələni də edirdi. Kim istəyər ki, qızının ailəsi dağılsın?”

Hadisə günü Eldəniz gələndə əlində bıçaq var idi. Mən tez uşaqları evin arxasına göndərdim. Qızım qışqırdı ki, atamı vurma. Mən də dayımadan qışqırırdım. Nəvəm də qaçıb babasının üstünə yıxıldı ki, onu qorusun. Səsə qonşular da yığıldı. Amma Eldəniz bunlara məhəl qoymayaraq vurmağa davam etdi. Rafiqin əlləri də kəsilmişdi. Çünki özünü qorumaq üçün bıçağı tutmağa çalışırdı.

Rafiqi qonşunun maşını ilə xəstəxanaya çatdırdı. Həkimlər dedi ki, qanının 90 faizini itirib. Həkimlər əməliyyat etməyin bir fayda verməyəcəyini dedilər. Amma mən israr etdim ki, əməliyyat etsinlər.

Müdaxilə etdilər, amma faydası olmadı. Şikayətçiyəm və cəza verilməsini tələb edirdim”.

Məhkəmədə Eldənizin arvadı Zümrüd də dindirilib. Zümrüd anasından fərqli olaraq Eldənizi bağışladığını deyib. O bildirib ki, əri ilə münasibətləri içki aludəçisi olduğu üçün yaxşı olmayıb: “Bir neçə dəfə küsüb, atamgilə gedib, sonra barışıb qayıtmışam. Hadisə günü mən də həyətdə idim. Eldəniz gələndə onunla danışmamaq üçün arxa tərəfə keçdim. Atamı vurmağını görməmişəm. Səs-küyə çıxanda ora qaçdım. Atam yerdə uzanmışdı, Eldəniz də quruyub qalmışdı”.

Zümrüdü məhkəmədə dedikləri ilə istintaqda dedikləri arasında ziddiyyət olub. Zümrüd istintaqda ərinin atasını vurduğunu gördüyünü desə də məhkəmədə hadisəni görmədiyini bildirib.

Həmçinin Zümrüd istintaqda deyib ki, Eldəniz onun atasını öldürəndən sonra öz atasına zəng edərək “Rafiqi deşik-deşik elədim” deyib. Amma Zümrüd məhkəmədə belə bir ifadə vermədiyini deyib.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Fevralın 19-u axşamdan 22-si gündüzədək ölkə ərazisində hava şəraitinin dəyişəcəyi, bəzi yerlərdə qar yağacağı, temperaturun tədricən 7-10 dərəcə aşağı enəcəyi gözlənilir.

Bes havaların qarlı-şaxtali keçməsi virus və mikrob xəstəliklərinin, infeksiyaların gedişinə necə təsir edə bilər? Ümumiyyətlə, Bakı da daxil, ölkədə epidemioloji vəziyyət hazırda necədir? Ən çox hansı viruslar aktivdir?

Qeyd edək ki, hazırda dünyada kəskin respirator virus infeksiyaları geniş şəkildə yayılıb. Xüsusilə metapnev-

göre, hazırda ən çox "A" qrip virusu - influenza yayılıb. Koronavirus az da olsa, var. Eləcə də digər respirator viruslar da müşahidə olunur: "Bu viruslar yalnız bu il üçün xarakterik deyil, hər il olur. Havalar isindikcə xəstəliklər də azalacaq. Bu dövrlərdə valideynlər çalışmalıdır ki, xəstə olan övladlarını məktəblərə, bağçalara gön-

Qar-şaxta gəlir, uşaqlar sevinir, viruslar isə...

İnfeksionist deyir ki, "A" qrip virusu çox yayılıb, yaxın üç həftədə...

movirus (HPMV) bir çox ölkədə, o cümlədən Çin, Qazaxıstan və Rusiya Federasiyasında qeydə alınıb. Bu virus əsasən kiçik yaşlı uşaqlar və immuniteti zəif olan şəxslərdə öskürək, burun tutulması, hərarət və nəfəs darlığı kimi simptomlarla özünü göstərir.

Həkim-infeksionist Sadiq Əliyeva mövzu ilə bağlı "Yeni Musavat"a deyib ki, payız-qış mövsümü kəskin respirator virus infeksiyalarının aktivləşdiyi bir dövrdür: "Ona görə infeksiyalar bu dövrdə daha çox müşahidə olunur. Bəzən də insanlar geyimlərini havaya uyğun tənzimləmirlər. Ya həddən artıq qalın geyinib tərləyir, ya da soyuq havada nazik geyinirlər. Bu səbəbdən də soyuqdəymələr olur. Qapalı yerlərdə insanların toplaşması, otaqların havalandırılmaması virusların yayılmasına səbəb olur".

İnfeksionistin sözlərinə

dərməsinlər. Bu həm uşağın özünə faydalıdır, həm də infeksiyanı digərlərinə keçməsinin qarşısını alacaq. Bütün yaş qruplarına aiddir, xəstə olduqları zaman vacib gətirməli yerlərə mütləq maskadan istifadə etsinlər. Əl gigiyenasına diqqət etsinlər. Otaqlar tez-tez havalandırılsın".

Sadiq Əliyeva insanların "sistem vurdurum, sağlacağam" kimi fikirlərinə də diqqət çəkib: "Sistemin təbii edilməsi iki halda olur. Birincisi, orqanizm çoxlu maye itirdiyi zaman, o mayeni qəbul etmək üçün vurulur. İkinci hal isə dezintoksikasiya zamanı istifadə edilir ki, yüksək dərəcədə hərarət olanda həmin mayeni bərpa etmək üçündür. Yeni şəxsın qaytarılması, qusması yoxdursa, özü kifayət qədər maye qəbul edə bilirsə, sistemə heç ehtiyac yoxdur. Sistem o adama qo-

yulur ki, içə bilmir, mayeni özü qəbul edə bilmir. Hər adama ucdantutma sistem qoymaq düzgün deyil".

Onu da nəzərə çatdıraraq ki, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı gələcəkdə pandemiya səbəb ola biləcək potensial təhlükəli patogenlərin siyahısını təqdim edib. Bu siyahıya hazırda A qrip virusları, qızdırma və meymun çiçəyi də daxil olmaqla, 30-dan çox patogen daxildir. Alimlər bu siyahını tərtib etmək üçün təxminən iki il vaxt sərf edərək, viruslar və bakteriyalar da daxil olmaqla 1,6 mindən çox patogen növünü öyrəniblər.

Tədqiqatçıların təqribən 57 faizi hesab edir ki, bəşəriyyətin yeni pandemiya ilə üzləşməsi ehtimalı var və buna əvvəlkilərdən daha təhlükəli olan mutasiyaya uğramış qrip virusu səbəb ola bilər. Mütəxəssislərin təxminən 21 faizi

isə "X" xəstəliyi adlı, hələ məlum olmayan bir virusun pandemiya səbəb ola biləcəyini düşünür.

Professor Aleksandr Çepurnovun fikrincə, quş qripi (H5N1) ən təhlükəli viruslardan biridir. Bu virusun insandan insana ötürülmə qabiliyyəti məhduddur, lakin mutasiya nəticəsində bu xüsusiyyət dəyişə bilər. Quş qripindən ölüm nisbəti 40-60% arasında dəyişir, yeni xəstələnən hər iki insandan biri həyatını itirə bilər.

Çində aparılan araşdırmalar nəticəsində xəz fermalarından götürülmüş nümunələrdə 36-sı əvvəllər məlum olmayan 125 virus müəyyən edilib. Bu virusların əksəriyyətinin heyvanlardan insanlara keçmə riski daşdığı bildirilir. Xüsusilə yenot itləri digər heyvanlarla müqayisədə ən çox virus riski daşıyan növlər arasında qeyd edilir.

Ümumiyyətlə, yaxın gələcəkdə mutasiyaya uğramış qrip virusları, "X" xəstəliyi kimi hələ məlum olmayan patogenlər və quş qripi kimi viruslar potensial pandemiya riski daşıyır. Bu səbəbdən,

alimlər və səhiyyə təşkilatları bu patogenlərin monitoringini davam etdirir və mümkün təhlükələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər görürlər.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Musavat"

Ölən dostunun adına bankdan krediti götürən gənc - ilgincliyə işi

Ölən dostunun adına bankdan 25 min manat kredit götürən şəxsin cinayət işinin təfərrüatı məlum olub. O, dəymiş zərərin 15 min manatını ödəyib. Bank isə əlavə 6 min manata yaxın pul istəyir.

Musavat.com xəbər verir ki, təqsirləndirilən şəxs 1990-cı il təvəllüdlü Ayxan Ağasəfəlidir.

İstintaqla müəyyən edilib ki, Ayxan Ağasəfli 2021-ci il tarixində vəfat edən dostunun adına "PAŞA Bank" ASC-dən 25 min manat kredit götürüb.

O, mərhum dostu Zamiq Zülfüqarovun adına olan "Asan İmza" mobil telefon nömrəsi ilə bankın internet saytına daxil olub elektron ərizəni hazırlayıb. Kredit ayrıldıqdan sonra məbləği ayrı-ayrı vaxtlarda hissə-hissə olmaqla mərc oyunlarında hesabına köçürüb. Sonra da özünə məxsus hesabına köçürməklə ələ keçirib.

Ayxan Ağasəfli özünü qismən təqsirli bilib. O, vergi sahəsində, kassa-nəzarət sistemində və mühasib kimi işlərdə çalışıb. Mərhum Zülfüqarla 7-8 il əvvəl Zərdabda tanış olduqlarını, aralarında dostluq münasibətlərinin yarandığını deyib.

Ayxan Ağasəflinin dostu Zamiqin Zərdab şəhərində ərzaq, meyvə-tərəvəz mağazası olub. Tanışlıqdan sonra Ayxan Zamiqin maliyyə işlərində ona kömək edib, ortaqlıq bizneslə məşğul olublar.

"Bizim bank kartımız Zamiqin adına idi, kartı etibarnamə ilə bankdan mən götürmüşdüm. "ASAN imza" da mənə idi. Çünki ödənişləri, maliyyə hesabatlarını mən edirdim. İşlədiyimiz müddətdə 2-3 dəfə kredit də götürmüşdük", - deyər Ayxan ifadəsinə əlavə edib.

Onun sözlərinə görə, dostu Zamiq 2021-ci ilin iyul ayında xərcəng xəstəliyindən vəfat edəndən sonra biznes fəaliyyəti davam edib, firma və vergi borcları qalıb. O, ödənişlərdə çətinlik çəkdiyi üçün Zamiqin adından kreditlə bağlı müraciət edib, kredit götürüb, pulun bir hissəsi ilə oyun oynadıqdan sonra nağdlaşdırıb və borcları ödəyib. Sonra onun başqa şəxslərə də borcları yaranıb. Banka 2 min manat ödəyən Ayxan sonra ödəniş edə bilməyib.

Təqsirləndirilən şəxs əlavə edib ki, cinayət işi açıldıqdan sonra cəmi 15 min manat ödəniş edə bilib.

Bankın nümayəndəsi dəymiş ziyandan əlavə olaraq 5800 manat itirilmiş gəlirin də əlavə edilməsini, ümumilikdə 31 min manatın təqsirləndirilən şəxsə tutularaq banka ödənilməsinə istəyib.

Məhkəmə bankın itirilmiş gəlirlə bağlı hissəni qəbul etməyib. Qalan məbləğin Ayxan Ağasəflidən tutularaq banka ödənilməsi barədə qərar çıxarıb. Məhkəmə Ayxanı dələduzluqda təqsirli bilərək barəsində 3 il azadlığın məhduddlaşdırılması cəzası təyin edib. O, bundan sonra elektron qolbaqla gəzəcək.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Yasamaldakı 98 nömrəli bağçada uşaqlar hansı virusa yoluxub?

Yasamal rayonu ərazisində yerləşən 98 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçasında azyaşlıların səhhəti qəfil pisləşib. Musavat.com xəbər verir ki, hadisə dekabrın 12-də uşaqlar bağçadan evə gedəndən sonra baş verib.

4-5 yaş arasında olan uşaqların olduğu qrupdakı azyaşlılarda baş və qarın nahiyyələrində kəskin ağrılar, həmçinin yüksək qızdırma, qusma, ishal, halsızlıq və digər bu kimi hallar qeydə alınıb.

Onlardan birinin vəziyyəti xüsusilə pis olub. Həmin uşaq evdə təcili tibbi yardım aldıqdan sonra Yasamal rayonu ərazisindəki 13 nömrəli uşaq

poliklinikasına, oradan da Qarayev adına 2 nömrəli uşaq xəstəxanasına aparılıb.

Daha sonra azyaşlının mü-

ayinə və müalicəsi adıçəkilən poliklinika və xəstəxananın həkimlərinin nəzarəti ilə davam etdirilib. Onun səhhəti hazırda

normaldır.

İlkin məlumata görə, uşaqlar arasında qeydə alınan bu hal onların mədə-bağırsaq sistemində virusun keçməsi ilə bağlı olub. Lakin virusun mənbəyi hələlik məlum deyil.

Bildirildiyinə görə, hadisə ilə bağlı Yasamal rayonu üzrə dezinfeksiya idarəsinin əməkdaşları 98 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçasında olublar. Onlar analiz aparmaq üçün bağçadan müvafiq nümunələr götürüblər. Amma hələlik analizlərin nəticələrinin belli olmadığı deyilir.

Mövzu ilə bağlı araşdırmanı davam etdirəcək, müvafiq qurumların qeyd olunan halla bağlı araşdırmalarının nəticəsini diqqətinizə çatdırmağa çalışacağıq.

□ **SAHANƏ,**
"Yeni Musavat"

Piyada keçidləri piyadalar üçün təhlükəsiz yol keçidini təmin etməli olsa da, bəzi sürücülərin məsuliyyətsizliyi səbəbindən bu yerlər bir çox hallarda faciə məkanına çevrilir.

Bu barədə DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin məlumatında bildirilib. Qeyd olunub ki, fevralın 17-də paytaxtın Mətbuat prospektində piyada zolağına daxil olan ana və iki övladının vurulması ilə nəticələnən hadisə bir daha onu deməyə əsas verir ki, hələ də yol hərəkəti qaydalarına məsuliyyətsiz yanaşan sürücülər var: "Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi bir daha sürücülərə müraciət edərək, onları nümayiş olunan real kadrlardan düzgün nəticə çıxarmağa, piyadalarla qarşı son dərəcə diqqətli olmağa çağırır. Hər bir sürücü bilməlidir ki, sükunət arxasında edilən bir səhv günahsız insanların həyatına son qoya bilər. Daha məsuliyyətli davranmaq, yol hərəkəti qaydalarına ciddi əməl etmək və piyadalarla hörmət etmək hər bir sürücünün borcudur! Unutmayaq ki, qaydalara əməl etmək təkcə qanuni öhdəlik deyil, həm də insanlıq borcudur".

disələrin 41,0 faizi gündüz, 40,6 faizi gecə, 18,4 faizi isə toran vaxtı baş verib.

Yol-nəqliyyat hadisələrinin 86,5 faizi yaşayış məntəqələrində baş vermiş, bu hadisələr nəticəsində həlak olanların sayı ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 16,1 faiz azalaraq 381 nəfər, yaralananların sayı isə 13,3 faiz azalaraq 851 nəfər olub.

Nəqliyyat eksperti El-məddin Muradlı "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, piyada keçidləri, eyni zamanda keçidlərdən istifadə ilə bağlı ciddi problemlər var: "Problem budur ki, bəzi piyadalar keçidlərdə davranış qaydalarını anlamırlar, məsuliyyətsizlik edirlər. Bəzi sürücülərin də piyadalarla yol vermək, piyadalarla bağlı davranış qaydaları haqqında məlumatları azdır. Bu baxımdan hesab edirəm ki, təbliğati gücləndirmək lazımdır. Eyni zamanda sürücülərin təlimlərində, imtahanların-

Piyada zolaqları "ölüm zolağı" kimi - çıxış yolu nədir?

Ekspert: "Bizi ən çox narahat edən məsələlərdən biri piyadaların yaxınlaşmaqda olan nəqliyyat vasitələrinin qarşısına çıxma hallarıdır"

lər, sürücü piyadaya görməyə bilər və s. Biz adətən deyirik ki, piyada və sürücünün göz teması olmalıdır. Hər iki tərəf bir-birini gördüyündən əmin olmalıdır. Keçidin təhlükəsiz olmadığından əmin olmadan yolu keçməyə cəhd etmək isə məsuliyyətsizlikdən irəli gəlir. Belə olan halda səhv piyadalarla bağlı davranış qaydaları haqqında məlumatları azdır. Bu baxımdan hesab edirəm ki, təbliğati gücləndirmək lazımdır. Eyni zamanda sürücülərin təlimlərində, imtahanların-

Dəfələrlə xəbərdar edil-məsinə baxmayaraq, yenə də bəzi piyadalar öz həyatlarına biganə yanaşaraq yol hərəkəti qaydalarını kobud formada pozur, nəticədə öz həyatlarını itirirlər".

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi bir daha həyat əhəmiyyətli təhlükəsizlik qaydalarını piyadaların və sürücülərin diqqətinə çatdırıb.

Piyadalar üçün təhlükəsizlik qaydaları:

Yolu yalnız müəyyən

Tələbə nəvəsinin imtahan qiymətlərini düzəldəcəkdə, 4500 manat itirdi

Tələbə olan nəvəsinin imtahan qiymətlərini düzəltmək istəyən yaşlı qadının başına iş gəlib. O, nəvəsinin qiymətlərini düzəltmək üçün 4500 manat pul verib və aldadılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, 53 yaşlı Vəlif A. qonşusu Nərinə İsmayilovanı aldadaq 4500 manatını ələ keçirib.

Belə ki, qonşular məhəllədə rastlaşan zaman Nərinə İsmayilova nəvəsi Mürsəlin xəstəliyə görə universitetə gedə bilmədiyini, imtahanlarda iştirak etmədiyini deyib. Vəlif də qonşusunun bu problemini həll edə biləcəyini deyib.

Mürşəl Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında təhsil almış. Lakin Vəlif yaşlı qadından aldığı pulların qarşılığında heç nə etməyib. Buna görə də N.İsmayilova polisə müraciət edib.

Vəlif A. daha əvvəl də dələduzluğa görə məhkumluq həyatı yaşayıbmış. Bu dəfə isə törətdiyi emələ görə 1 il həbsxanada qalacaq. Məhkəmə həmçinin Vəlifdən 4500 manatın alınaraq zərərçəkmişə ödənilməsi barədə də qərar çıxarıb.

□ **I.MURADOV,**
Musavat.com

Bir ildə sərxos halda maşın sürmək nəticəsində 10 nəfər ölüb

Ötan il nəqliyyat vasitələrinin sərxos vəziyyətdə idarə olunması səbəbindən ölüm və ya bədən xəsarəti alınması ilə nəticələnən 19 hadisə baş verib. APA xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında deyilir.

Nəticədə 10 nəfər həlak olub, 15 nəfər yaralanıb. Hadisələrin 16-sı minik avtomobillərinin sürücüləri tərəfindən törədilib.

Sürücülər üçün təhlükəsizlik qaydaları:

Piyada keçidlərinə yaxınlaşarkən sürəti azaldın. Piyadalarla yol verməyə hazır olun.

İşıqforlara və yol nişanlarına əməl edin. Xüsusilə məktəb və xəstəxana yaxınlığında daha diqqətli olun.

Yağışlı və qarlı havada ehtiyatlı sürün. Yol sürüşkən ola bilər və əyləc məsafəsi uzana bilər.

Piyadaları gözləyin və göz teması qurun. Əmin olun ki, piyada sizin maşını dayan-dırıldığını anlayır.

Telefon və digər yayındırıcı vasitələrdən istifadə etməyin. Sürərkən diqqətiniz tam yolda olmalıdır.

Alkoqollu içkilərdən sonra sükunət arxasına keçməyin. Bu, həm sizin, həm də digər hərəkət iştirakçıların həyatı üçün təhlükəlidir.

Uşaqlı və yaşlı piyadalarla xüsusi diqqət ayırın. Onlar daha ləng hərəkət edə bilər və təhlükəni vaxtında fərq etməyə bilər.

Maksimum sürət həddini aşmayın. Sürət həddi piyadaların və digər nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsizliyini qorumaq üçün müəyyən edilib.

Qeyd olunub ki, bu qaydalara riayət etməklə yollar-da təhlükəsizliyi təmin etmək mümkündür.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Bir çox halda piyadalar zolağa daxil olurlar və gözləmədən yolu keçirlər. Bu zaman iki səbəb üzə çıxır: ya sürücülərə arxayınlaşıb zolağı keçirlər, ya da ələ başa düşürlər ki, piyada ayağını keçid zolağına qoyan kimi sürücünün borcu ona yol verməkdir. Bundan əlavə, Bakıda və regionlarda ələ küçələr var ki, orada piyada zolaqları olan xətlər silinib, sürücülər məlumatsız olurlar.

Qeyd edək ki, 2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında 1031 və ya 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 14,4 faiz az yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib.

Dövlət Statistika Komitəsinin (DSK) məlumatına görə, hadisələr nəticəsində zərər çəkən şəxslərin sayı 13,7 faiz azalaraq 1434 nəfər olub.

Onlardan 520-si həlak olub, 914-ü isə yaralanıb. Ha-

da piyadalarla bağlı mövzulara geniş yer vermək gərəkdir. Əslində qaydalara riayət etmək çətin məsələ deyil. Piyadalar da qaydaları pozurlar. **Qanunvericilikdə piyadalarla bağlı 4 halda cərimə tətbiqi nəzərdə tutulur:**

1. Operativ nəqliyyat vasitələrinə yol verməmə;
2. İşıqforun qırmızı işığında hərəkət etmək;
3. Piyada keçidindən istifadə etməmək;
4. Yaxınlaşmaqda olan nəqliyyat vasitəsinin qarşısına qəflətən çıxmaq.

Bizi ən çox narahat edən məsələlərdən biri piyadaların yaxınlaşmaqda olan nəqliyyat vasitələrinin qarşısına çıxma hallarıdır. Adətən piyadalar keçiddə olduqlarını əsas götürərək özlerini haqlı çıxarmağa çalışırlar. Piyada keçidi olsa belə, nəzərə almaq lazımdır ki, nəqliyyat vasitəsi texnikadır, əyləc məsafəsi uzana bi-

Ekspert hesab edir ki, piyada infrastrukturu ilə bağlı ciddi problemlər, qüsurlar var: "Bakının mərkəzində belə piyada keçidləri yoxdur, silinib. Bəzi keçidlərdə nişan var, xətləmə yoxdur. Sürücü ən azı 100-150 metr məsafədə piyada keçidinin olduğunu bildiren nişanı görməlidir. Bunlar olmadığı hallarda ciddi problemlər yaşanır".

Xatırladaq ki, bir həftə öncə DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi (BDYPİ) piyadalarla müraciət edib. Müraciətdə deyilir:

"Son zamanlar piyada vurma hallarının təhlili qezaların əsasən piyadaların yolu müəyyən olunmayan yerlərdən keçməsi, nəqliyyat vasitələrinin önündən aniden yola çıxmaları, yolu keçərkən yola baxmamaları və sair bu kimi hallar səbəbindən baş verdiyini göstərir.

olunmuş yerlərdən keçin. Piyada keçidləri, yeraltı və ya yerüstü keçidlərdən istifadə edin.

İşıqforun siqnallarına riayət edin. Yalnız yaşıl işıqda yolun keçin. Qırmızı işıqda dayanmaq vacibdir.

Göz teması qurun. Sürücünün sizi gördüyünə əmin olun.

Telefon və qulaqcıqlardan istifadə etməyin. Yolu keçərkən diqqətiniz dağılmalıdır.

Gecə vaxtı reflektorlu və ya açıq rəngli geyim geyinin. Bu, sürücülərin sizi daha yaxşı görməsinə kömək edir.

Dayanmış avtomobilin qarşısından yolu keçməyin. Bu, digər sürücülərin sizi görməsinə səbəb ola bilər.

Qaçaraq və ya ani hərəkətlə yolu keçməyin. Sürücülər sizin hərəkətinizi əvvəlcədən görməli və reaksiya verməyə vaxt tapmalıdırlar.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 32 (8642) 20 fevral 2025

Bunları bilirsinizmi?

- * Yanmış yerə yumurta ağında isladılmış əski qoyurlar. Bu, ağrını azaldır və yara daha tez sağalır. Yanmış yerə tünd çay, marqanez mehlulu da qoymaq faydalı olur.
- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etməkdə fayda var.
- * Çatlamış dərinə qəhvə xıltı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırışar.
- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dırnaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ılıq suya töküüb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir neçə dəfə etmək lazımdır.

Bu iki məşhur tərəvəz qızardıldıqda zəhərə çevrilir

Dietoloqlar və elm adamları xəbərdarlıq edirlər ki, iki tərəvəz - kartof və badımcan qızardıldıqda sağlamlıq üçün təhlükəli ola bilər.

Yüksək temperatur orqanizmə mənfi təsir göstərən zəhərli maddələrin əmələ gəlməsinə səbəb olur.

Kartof

Kartof qızardıldıqda akrilamid əmələ gəlir ki, bu maddə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) potensial kanserogen kimi qəbul etdiyi maddədir. Bu riski artırır:

- Onkoloji xəstəliklər.
- Sinir sisteminin pozğunluqları.
- Orqanizmdə iltihabi proseslər.

Temperatur nə qədər yüksək olarsa və qızartma müddəti nə qədər uzun olarsa, məhsulda bir o qədər akrilamid toplanır.

Badımcan

Badımcanların tərkibində böyük miqdarda zəhərlənməyə səbəb ola bilən təbii toksin olan solanin var. Qızartma zamanı onun konsentrasiyası artır, bu da aşağıdakılara səbəb ola bilər:

- Ürəkbulanma və qusma.
- Başgicəllənmə və zəiflik.
- Mədə narahatlığı.

Bu tərəvəzləri necə təhlükəsiz etmək olar?

Kartof bişirmək və ya qaynatmaq daha yaxşıdır - bu bişirmə üsulları ilə akrilamid praktiki olaraq əmələ gəlmir.

Bişirmədən əvvəl badımcanları duzlu suda islatmaq lazımdır - bu, solanin səviyyəsini azaldır.

Mütəxəssislər qızardılmış qidaların istehlakını minimuma endirməyi və daha sağlam bişirmə üsullarına üstünlük verməyi tövsiyə edirlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Kişilər siqaretdən asılı olar, qadınlar isə... - yeni kəşf

ABS-ın Yel Universitetinin alimləri kişi və qadınların beynlərinin siqaretə necə reaksiya verdiyini izləmək üçün MRT texnologiyasından istifadə ediblər. Hər il dünyada on milyonlarla insanın ölümünə səbəb siqaretdir. Məlumdur ki, siqaret birbaşa və ya dolaylı yolla bir neçə növ xərçəng, ürək və damar xəstəliklərinin inkişafına səbəb olur.

Yel Universitetinin alimlə-

ri kişi və qadınların beynlərinin siqaretə necə reaksiya verdiyini izləmək üçün MRT texnologiyasından istifadə ediblər. Məlum oldu ki, cinslər arasında müəyyən fərqlər var.

Kişilər və qadınlar siqaret çəkəndə beynin müxtəlif hissələri aktivləşir, baxmayaraq ki, hər ikisi verdişlərin forma-

laşmasına cavabdeh idi. Məlum olub ki, kişilər qadınlardan daha sürətli nikotinə reaksiya verirlər, çünki güclü cinsin nümayəndələri dofamini daha sürətli ifraz edirlər.

Bu, kişilərin nikotinin asılılığından siqaret çəkdiyini, qadınların isə mənfi düşüncələrdən qurtulmaq üçün siqaret çəkməyə üstünlük verdiyini dəstəkləyir.

Tədqiqatçılar hesab edirlər ki, onların kəşfi siqaretlə mübarizənin yeni üsullarına səbəb ola bilər.

Tədqiqatın müəllifi, psixiatriya professoru Kelli Kosqrovun sözlərinə görə, elm adamları nəzəri cəhətdən nikotin əvəzediciləri yaratmağa qadirdirlər ki, onlar tipik siqaret çəkən kişilərə təsir edə bilər, lakin qadınlara təsir etmir.

Kişilərdə cinsi funksiyaya təsir edən bağırsaq problemi açıqlandı

Qıcıqlanmış bağırsaq sindromu (QBS) olan kişilərdə erektil disfunksiya riski sağlam həzm sistemi olan kişilərə nisbətən iki dəfə daha yüksəkdir. Bu barədə Perudakı Sesar Valyexo Universitetinin alimləri apardıqları tədqiqatlardan sonra bəyan ediblər. Araşdırmanın nəticələri "Sexual Medicine" elmi jurnalında dərc edilib. Bildirilir ki, QBS - bağırsaq və beyin arasındakı qarşılıqlı əlaqənin pozulması ilə xarakterizə olunur ki, bu da görünən səbəb olmadan spazm, qarın şişkinliyi, meteorizm, ishal və ya qəbizlik kimi simptomlara səbəb olur. Alimlər hesab edirlər ki, QBS-in formalaşmasında genetik amil rol oynaya bilər.

Tədqiqatda 133 kişi tibb tələbəsi iştirak edib. Onlar öz sağlamlıq vəziyyətləri və QBS ilə üzləşib-üzləşmədikləri barədə məlumat veriblər. Tədqiqatın nəticələri göstərib ki, kişilərin təxminən 1/3-i erektil disfunksiyadan, təxminən 10 faizi isə qıcıqlanmış bağırsaq sindromundan əziyyət çəkir. Eyni zamanda QBS olan könüllülərdə erektil disfunksiya riski sağlam həzm sistemi olan kişilərə nisbətən 108% daha yüksək olub.

Alimlərin fikrincə, həzm sistemindeki yorucu problemlər stres səviyyəsinin artmasına səbəb ola bilər ki, bu da məlum olduğu kimi cinsi funksiyaya mənfi təsir göstərir. Bundan əlavə, bağırsaq bakteriyalarının düzgün işləməməsi sağlam cinsi həyat üçün lazım olan hormonların istehsalına mane ola bilər. Həmçinin QBS bədənə aşağı hissəsində iltihaba səbəb ola bilər.

Çin kosmik qayaya zərbə endirəcək

Çin planetlərin müdafiəsi vasitələrinin sınaqları çərçivəsində Amerikanın DART missiyasının uğurunu təkrarlamayı planlaşdırır. Bu barədə Çin Dərin Kosmik Tədqiqatlar Laboratoriyasının alimləri açıqlama veriblər. Bildirilib ki, 2025-ci ildə kosmosa eyni anda iki qurğu yola düşəcək və onlar Yerə yaxın olan "2019 VL5" asteroidinə doğru uçaqlar. Qurğulardan biri asteroidi tədqiq edəcək, ikincisi isə uçuş sürətini dəyişmək üçün kosmik qayaya zərbə endirəcək.

Beləliklə də Çin dünyada potensial təhlükəli asteroidlərə qarşı planetlərin müdafiə vasitələrini sınaqdan keçirən ikinci ölkə olacaq.

İrandan gətirilən bu məhsulları almayın: tərkibində...

İrandan idxal olunan şokoladlı konfet və kreker məhsullarında uyğunsuzluq aşkarlanıb. Bu barədə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, nəzarət tədbirləri çərçivəsində fiziki şəxs Nuru Yaqubovun İrandan idxal etdiyi "Satareh Nadi Qida maddələri Sənaye Qrupu" şirkətinə məxsus ümumi çəkisi 2 ton "Nadi Crasia Salty Cracker" əmtəə nişanlı kreker (11.11.2024-10.11.2025-ci il istehsal tarixli partiya) və ümumi çəkisi 1659 kq "Nadi Ramineh" əmtəə nişanlı şokoladlı konfet (25.11.2024-24.11.2025-ci il istehsal tarixli partiya) məhsulu partiyalarından Agentliyin əməkdaşları tərəfindən nümunələr götürülərək laborator müayinələrə cəlb edilib.

Sınaq nəticəsinə əsasən, məhsulların tərkibində genetik modifikasiya olunmuş orqanizmlər aşkarlanıb. Aşkar olunmuş fakla bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq məhsul partiyaları məhv edilib.

Bütün günü işləyən robot yorğunluqdan yerə yıxıldı

İnsan kimi davranan ilk robot "Digit" bacarıqlarını nümayiş etdirdiyi bir tədbirdə "yorğunluqdan" yerə yıxılıb. Sosial şəbəkələrdə həmin anların görüntüləri yayılıb. "Digit"i dizayn edən "Agility Robotics" şirkəti bununla bağlı açıqlama yayıb. Bildirilib ki, robot 20 saatlıq performansla 99 faiz müvəffəqiyyət qazansa da, bəzi anlarda tarazlığını itirə bilər.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500